

Посестри мої — хризантеми

Вони цвітуть в містах і в селах при дорогах,
Коли вже дме на них зими суворий подих.
Їм не судилося полинут в теплий вирій,
Бо мають заповіт: «Люби свій край і віруй —

Домівка рідна одна лише зігріє,
Не скориться біді той, хто про щастя мріє,
Красі і мужності лиш там нема зупину,
Де дбають над усе про матір та дитину...»

Між квітами вони подібні самураям —
Вважає хтось із нас. На те додати маю,
Що притаманна їм козацька щира вдача,
Сміливий вільний дух — надійний, не ледачий!

І як у давнину оружною рукою
Козачка зупиняла ворога лихого,
Так опираються тендітні хризантеми
Холодним злим вітрам,

що рвуть ущент антени...

Петро Джерелянський

ДВА ВРОЖАЇ

Розглядаються деякі аспекти такої актуальної теми, як отримання протягом вегетаційного періоду двох урожаїв картоплі. Практичне випробування (в умовах Полтавської області) пройшли кілька десятків сортів.....²

ВЕРМИКУЛЬТУРА. ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Триває розповідь про технологію отримання біогумусу — надзвичайно ефективного органічного добрива.....²

ОСНОВЫ ПРОМЫШЛЕННОГО ГРИБОВОДСТВА

Матеріал розрахований, насамперед, на читачів, котрі вже прочитали попередні публікації цього ж автора на сторінках «СВ» та готові «йти далі».....³

КАТАЛОГ «НА ДОПОМОГУ САДІВНИКОВІ»

Каталог розрахований на задоволення потреб широкого кола аматорів землеробства. Пропонуються мінеральні добрива, спеціальні засоби, що полегшують догляд за рослинами, садовий інструмент.....⁴

КАТАЛОГ САДЖАНЦІВ ЯГІДНИХ І ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР

Зробивши замовлення за цим каталогом, ви гарантовано отримаєте міцний здоровий саджанець, що вже за кілька років порадує вас ряснім урожаєм.....⁵

КАТАЛОГ САДЖАНЦІВ СУНИЦІ-ФРІГО

Пропонуються сучасні сорти великоплідної суници, вирощеної в Голландії, а в статті, що супроводжує каталог, розкриваються деякі подробиці промислового вирощування цієї солодкої запашної ягоди.....⁶

КАТАЛОГ ХРИЗАНТЕМ

Каталог надає можливість обирати серед іще більшої, ніж раніше, кількості найпопулярніших видів і сортів «королеви осені».....⁸

КАТАЛОГ БАГАТОРІЧНИХ КВІТІВ ТА ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР

Вирощені в горщиках багаторічники добре витримують пересилання та надійно приживаються на новому місці. Вас приємно здивує розмаїття сортів чемерників (тобто морозників).....¹¹

КАТАЛОГ ОДНОРІЧНИХ КВІТІВ

Відтепер ви не витрачатимете часу й зусиль для вирощування розсади однорічників! Уперше на сторінках «СВ» пропонується розсада петунії, сурфінії, пеларгонії та інших популярних однорічників і кімнатних квітів.....¹⁴

І ДЛЯ ДУШИ, І ДЛЯ СЕМЕЙНОГО БЮДЖЕТА

А що, як спробувати перетворити палке захоплення на надійне джерело прибутків? Дехто із квітникарів-аматорів пішов саме таким шляхом.....¹⁷

О ТЕХ, КОМУ ЗИМОЙ ХОЛОДНО

Знаний вчений-ботанік нагадує про особливості підготовки до зимівлі поширених в Україні декоративних культур.....²⁰

У наступному числі газети будуть надруковані каталоги насіння овочів, квітів, та дайджест найбільш популярних пропозицій посадкового матеріалу декоративних культур

Два врожаї

Фото 2

Фото 3

Всі знають, що в Криму вирощують два врожаї картоплі. А в нас - на півночі та в центральній частині України - ніхто й не мріє про таке. Саджати звички в кінці квітня - на початку травня, а збирати в кінці серпня - на початку вересня. А про ранні сорти хоч і чули та, на жаль, не вміють їх вирощувати. Наведу приклад. Наділила я своїм сватам та подружі дуже раннього сорту картоплі **Зоря**. Пояснила, що вже через 35 днів після сходів можна копати молоду картопельку. Проте вони все одно зробили по-своєму. Посадили так, як звички це робити - на початку травня, а викопали на початку вересня. Ale картопля їх «не дочекалася», вона проросла та погнила. Ранні сорти досягають за 70-90 днів. А коли садити різану картоплю, термін вегетації ще скороочується.

Цього року ми посадили ранню картоплю десятого квітня під агроволокно. Через тиждень вона зійшла. А через місяць зацвіла, коли та картопля, що була висаджена в ґрунт на початку травня, ще тільки починала сходити. Агроволокно зняли через три тижні. В червні ми копали картопельку для щоденного вживання, а десятого липня викопали останню, щоб остаточно звільнити площу. Водночас звільнилась ділянка після збирання часнику. Отже, вирішили посадити картоплю на другий врожай. Ту картоплю, которую ми викопали в липні місяці, спустили в підваль і пропримали там тиждень. Потім вийняли та поставили на пророщування. За три дні вона проросла й була вже готова до посадки. Посадили ми картоплю двадцятого липня, а на п'ятий день вона почала сходити. При садінні підсипали мінеральне добриво - **нітроамофоску**. Нітроамофоска - комплексне добриво, що містить 16% азоту, 16% фосфору, 16% калію. Можна вносити його восени під обробіток ґрунту, при підживленні рослин навесні та влітку.

Була тепла погода, тому картопля швидко пішла в ріст. Двадцятого серпня (рівно через місяць після посадки) картопля зацвіла (фото 1). Навіть цікаво: кінець вересня, вже і трава пожовкла, подекуди пролітають жовті листочки з дерев. А наша картопля стоїть зелена, як рута. А ми готуємося збирати в жовтні другий врожай. Цього року ми вирішили випробувати три сорти: **Беллароза** (фото 2), **Зоря й Дніпрянка**. А наступного року розширимо асортимент. Однак, можна буде зробити й по-іншому: викопати в червні картоплю молодою та посадити вдруге з минулорічного врожаю. Тоді можна було б збирати другий врожай раніше - у вересні.

Маємо в наявності й інші сорти, що можна вирощувати у два врожаї. Дуже ранні: **Ароза**, **Мінерва**, **Рів'єра**, **Фрісланд**. Ранні сорти: **Аріель**, **Алаве**, **Балтика**, **Бемтіна**, **Бонус**, **Верді**, **Вітара**, **Вінета**, **Ероу**, **Іппала**, **Колет**, **Маріс Бард**, **Румпель**, **Саксон**, **Снігур**, **Удача**, **Мрія**, **Тірас**, **Ярла**. Середньоранні сорти: **Повінь**, **Забава**, **Нептун**, **Пікассо**, **Сакура**, **Чародій**.

Цього року весна була холодна й затяжна, а літо спекотне та сухе. За таких погодних умов важко вирости добрий врожай. Та ми його таки зібрали! Експериментальні грядочки, тобто ті, що садили по одному кілограму, не розчарували нас. Дали врожайність з одного кілограма 2-5 відер. Добре вродили наступні сорти:

Ранні: **Ароза**, **Рів'єра**, **Фрісланд**, **Аріель**, **Алаве**, **Балтика**, **Бонус**, **Верді**, **Вітара**, **Вінета**, **Ероу**, **Іппала**, **Колет**, **Маріс Бард**, **Румпель**, **Саксон**, **Снігур**, **Удача** (фото 3), **Тірас**, **Ярла**.

Середньоранні: **Забава**, **Конкорд**, **Пікассо**, **Сакура**, **Чародій**.

Середні: **Опал**, **Левада**, **Нікола**, **Рокко**, **Кондор**, **Санте**, **Крініца**, **Фантазія**, **Явір**.

Середньопізні: **Альвара**, **Бернадет**, **Бора**, **Голубізна**, **Журавлинка**, **Купалинка**, **Маріяріта**.

Фото 1

Пізньостиглі: **Альпініст**, **Воля**.

Загалом ми маємо близько шістдесяти сортів (я не всі назвала). Наступного року садитимемо ті з них, що найкраще витримали цьогорічні погодні умови й дали найбільші за розміром бульби.

Якщо когось зацікавили мої експерименти, можете самі спробувати, а за порадою звертайтесь за телефоном: 0-50-814-89-09. Щиро бажаю успіху!

З повагою,

Надія Микитівна Мовчан,
м. Гадяч, Полтавська обл.

Вермикультура. Від теорії до практики

Після публікації статті в «СВ» №6 про «каліфорнійців» до мене стали надходити численні листи з найрізноманітнішими запитаннями, від «що робити, щоб черв'як не переліз через паркан до сусіда», і до цілком серйозних про технологію вирощування черв'яка. Виявлено зацікавленість може лише порадувати, адже це підтверджує актуальність вермикультури. Щоб задовільнити інтерес читачів, я хочу детальніше висвітлити деякі питання.

Перш за все слід підкреслити, що черв'як не просто забезпечує нас цінним добривом, а в буквальному розумінні рятує ґрунт від загибелі і дає змогу одержати чисту продукцію. Сам ґрунт - це унікальна жива субстанція, в 1 см³ якого налічуються кілька мільярдів живих мікроорганізмів.

По наявності в ґрунті дощових черв'яків можна судити про його родючість. Протягом багатьох років землероби намагалися використовувати черв'яків для отримання добрив. Але лише в 1959 році американський лікар і дослідник Баррет здобув патент на виробництво спеціалізованого гібриді дощових черв'яків, здатного жити в умовах промислового виробництва, який отримав назву каліфорнійський червоний гібрид.

На сьогодні в США створено біля 1500 великих господарств по переробці відходів методом вермикультури і безліч дрібних. Розведенням черв'яків займаються як окремі фермери, що зацікавлені в ліквідації сіг відходів рослинництва і тваринництва, так і цілі ферми не лише в Америці, але й в Японії, Австралії, на Філіппінах.

Вермикультуру віддають належне і європейські країни. Біологічна утилізація різноманітних відходів тваринного і промислового виробництва знайшла широке застосування в Англії, Франції, Німеччині, Іспанії, Данії, Угорщині та інших

країнах. Крім господарств, що займаються виробництвом і реалізацією вермікомпосту і черв'яків (уже в 1982 році у Франції їх налічувалось близько 2000, а у ФРН - близько 70), тут створено чимало науково-дослідних установ, які займаються вдосконаленням технології вермікомпостування, а також консультивні центри.

В Україну каліфорнійський червоний гібрид був завезений в 1989 році із Польщі. На базі Івано-Франківської обласної «Сільгоспхімії» завдяки ентузіазму її голови І.П.Мельника було створено асоціацію «Біоконверсія», яка стала пionером з виробництва екологічних добрив. Тут не тільки займаються вермикультурою, а й готували спеціалістів-біотехнологів. Розвиток вермикультури в Україні був настільки бурхливий, що перші три міжнародні з'їзди в 1990-1992 рр. проводилися в Україні: Києві та Івано-Франківську.

Біологія черв'яка

Червоний каліфорнійський гібрид, селекція якого тривала понад 30 років, має ряд істотних переваг над своїми дикими родичами, хоча зовнішні їх неможливо відрізнити. Колір черв'яка темно-червоний, діаметр тіла 3 мм, довжина 7-10 см. По довговічності каліфорнієць в чотири рази переважає звичайного, дуже плодючий. Каліфорнієць живе 16 років, протягом яких він

регулярно спаровується через кожні сім днів, починаючи з трьохмісячного віку. Він гермафронт (бісексуал) і не може самозапліднюватись. В результаті спаровування дощових черв'яків утворюються два своєрідних яйцевих кокона, подібних до насінин проса, які вицвітають через 14-21 добу залежно від температури в підстилці. З кожної капсули відроджується до 20 черв'яків (в середньому виживає 18-24). Оптимальна температура - 19...20°C. Черв'як боїться холоду і спеки. При 7°C він впадає в анабіоз, а при температурі вище 42°C - гине. Активізується і починає працювати при температурі 10°C. В умовах помірного клімату кожен черв'як може продукувати до 1500 особин потомства. Черв'як щоденно з'їдає кількість їжі, що дорівнює його вазі (приблизно 1 г). Каліфорнієць привчені жити в неволі. Він домосід і не намагається втекти. В моїй практиці був прикий випадок, коли влітку я залишив без догляду ящик з вермикультурою в аудиторії. Близько місяця субстрат не поливався, дорослі черв'яки в пошуках водогін розповзлися і засохли на лінолеумі в радіусі до трьох метрів. Частина черв'яків мігрує і при сприятливих умовах. Вони можуть самостійно заселяти сусідній бурт з компостом.

Слід відмітити, що черв'як задовільняє засвоїти лише вологий корм

(70-80%). Каліфорнієць пропускає через свій травний канал органічні рештки і виділяє грудочки - капроліти. Водостійкість капролітів дуже висока - вони вицвивають вища за вихідний ґрунт. Реакція нейтральна. Поблизу капролітів розвивається корисна мікрофлора. Не треба боятися, що черв'як буде «затягувати» в себе частини вегетуючих рослин, він споживає лише перепрівшу їжу. Черв'яки вимогливі до аерації субстрату (в ньому повинно бути достатньо повітря). Оптимальна реакція середовища (рН) - нейтральна або слабокисла. Каліфорнієць не хворіє, але черв'яки не мають жодних органів захисту, тому можуть піддаватися нападу гризунів, змій, жаб, птиці. Особливо небезпечні для них крокодилі. Певну загрозу також становлять мокриці, личинки молі, мурахи, осі, кілька вони живляться тим же, що і черв'яки, тому є їхніми конкурентами. Черв'як боїться світла, ультрафіолетові промені смертельні для нього.

Технологія вермикультури

Термін «вермикультура» походить від слова «vermes» (черв'як) і означає технологію вирощування черв'яків. Способів розведення черв'яків і виробництва біогумусу може бути багато залежно від індивідуальних можливостей господарів. Важливо витримати основні вимоги, тобто забезпечити оптимальні умови життєдіяльності і захистити від сприятливих. Кожен в цьому плані підбирає свій варіант, творчо експериментуючи. Вермикультура під силу всім. Коли я заводив черв'яків, місцевий агроном пропонував: «Давай запустимо їх у скірту соломи, нехай ідять!» Заманлива перспектива, особливо якщо врахувати, що в ті часи скірти якісно стояли на полях господарств. Але солома в скірті - це ще не їжа. Тому спочатку черв'яків я розмістив на території парникового господарства, де вирощувалася розсада овочів. Прямо на землі сформував бурт із використаного біопалива (гній ВРХ, який закладався під парникові рами і 2-3 місяці перегорав), запустив туди черв'яків. Періодично 1-2 рази в тиждень поливав бурт водо-проводідною водою із садової лійки. Вода була відстояна і прогріта на сонці у великому металевому бачку. Під час дощу бурт зволожувався опадами, зайва волога стікала в ґрунт. Все було чудово, хоч я не дуже регулярно відвідував черв'яків. Сюрприз чекав з іншого боку: коли популяція черв'яків розмножилася, до них вналились гризуни: миші і пацюки - бурт був зовсім не захищений. Довелося рятувати своїх під-

сприятливих. Кожен в цьому плані підбирає свій варіант, творчо експериментуючи. Вермикультура під силу всім. Коли я заводив черв'яків, місцевий агроном пропонував: «Давай запустимо їх у скірту соломи, нехай ідять!» Заманлива перспектива, особливо якщо врахувати, що в ті часи скірти якісно стояли на полях господарств. Але солома в скірті - це ще не їжа. Тому спочатку черв'яків я розмістив на території парникового господарства, де вирощувалася розсада овочів. Прямо на землі сформував бурт із використаного біопалива (гній ВРХ, який закладався під парникові рами і 2-3 місяці перегорав), запустив туди черв'яків. Періодично 1-2 рази в тиждень поливав бурт водо-проводідною водою із садової лійки. Вода була відстояна і прогріта на сонці у великому металевому бачку. Під час дощу бурт зволожувався опадами, зайва волога стікала в ґрунт. Все було чудово, хоч я не дуже регулярно відвідував черв'яків. Сюрприз чекав з іншого боку: коли популяція черв'яків розмножилася, до них вналились гризуни: миші і пацюки - бурт був зовсім не захищений. Довелося рятувати своїх під-

Основы промышленного грибоводства

Грибоводство в нашей стране развивается преимущественно стихийно. Есть несколько крупных предприятий, но они пока не в силах кардинально изменить сложившуюся ситуацию на рынке грибов. Ощущается и недостаток внимания к развитию научно-практической базы грибоводства со стороны государства. Вот и мыкаются грибоводы в поисках ответов на вопросы, учатся же в основном на собственных ошибках. И вдобавок позволяют зарабатывать на своих проблемах различного рода неквалифицированным консультантам-мошенникам, которые за свои псевдоуслуги требуют большие деньги, однако не несут ответственности за отрицательные последствия таких консультаций, предлагаю к продаже так называемые проекты-рекомендации грибных производств, не имея соответствующих разрешений, лицензий и соответствующего образования для производства подобных работ.

Наблюдая за становлением украинского грибоводства на протяжении ряда лет, можно сделать вывод, что появление подобного рода «консультантов» в какой-то мере даже стимулирует развитие данного бизнеса. Но до определенного момента, когда производителя грибов уже не удовлетворяет мизерная информация, которой снабдили.

Недостаток информации, специальных знаний и практических навыков серьезным образом оказывается на стабильности работы. Многие еще не знают, что у нас есть успешные грибоводческие хозяйства с квалифицированным персоналом, автоматизированной системой управления технологическими процессами, работающие с поставщиком качественного посевного материала, который не только производит мицелий, но и оказывает квалифицированные бесплатные консультационные услуги и организует технологическое сопрово-

ждение хозяйства по «грибной жизни», имеет в своем арсенале набор методов поддержки грибоводов, без которых их начинания чаще всего терпят неудачу. Еще одним важным аспектом деятельности является организация научно-практических конференций, которые служат своего рода путеводной звездой в «бурном море грибоводства». На таких конференциях можно получить профессиональные знания, найти ответы на вопросы, приобрести полезные знакомства, ознакомиться с опытом работы наиболее успешных «коллег по цеху».

Организационно-хозяйственное планирование

Промышленное коммерческое грибоводство в условиях защищенного грунта основано на интенсивных способах выращивания монокультуры. Как и для аналогичных сельскохозяйственных отраслей, фактор риска довольно велик. Предусмотреть и вовремя устранить или нивелировать этот фактор необходимо не только на стадии производства, но и в процессе определения источников финансирования, составления бюджета, конструкторско-технологических и строительных работ, санитарно-гигиенических мероприятий. Система должна носить комплексный характер и охватывать все этапы технологического процесса выращивания грибов.

Проанализировав всю имеющуюся информацию, руководитель должен видеть будущее своего производства, планировать пути его совершенствования, а не слепо копировать опыт (не всегда положительный) других производителей или осуществлять непроверенные и недоказанные «гениальные идеи».

Существует несколько основных, но не единственных ошибок, которые могут стать причиной серьезных проблем для многих начинающих предприятий грибного бизнеса:

1. Псевдоэкономия на некачественном, но дешевом оборудовании, субстрате или мицелии.

2. Самоуверенные попытки заниматься сразу всем:

- производством субстрата;
- производством мицелия;
- выращиванием грибов;
- переработкой грибов.

3. Снисходительное отношение к качеству своей продукции и близорукий взгляд на оценку потребителей.

С чего же начинать производство вешенки?

Итак, чтобы успешно выращивать грибы, необходимо создать коллектив профессионалов, преданных своему делу, и, самое главное, работающих как одна команда. Это сделать непросто, но к этому надо стремиться и понимать, насколько это необходимо, так как средства, затраченные на обучение персонала, улучшение условий труда и морального климата в коллективе гарантируют большую отдачу.

Нужно заметить, что специалисты в области искусственного выращивания вешенки в Украине мало. Практически все они самоучки, либо «грибному» ремеслу в отечественных ВУЗах не учат. Поэтому, чтобы добиться хороших результатов, необходимо безусловно знание технологии и теории производства грибов. Нужно не просто знать очередность операций, но и понимать, зачем они делаются и к чему приведут. Очень важно привлечь в грибоводство молодежь и обязательно постараться дать ей профессиональные знания.

Если вы стремитесь и самое главное имеете возможность (финансовую) создать серьезное и постоянно растущее производство с объемом продаж на первоначальном этапе 3-5 тонн грибов в месяц, то должны понимать, что грибной бизнес, как и любой другой, требует первоначальных капиталовложений.

Основой для становления производства является маркетинг. Поэтому, проведите анализ рынка: как обстоит ситуация с ценами и спросом на грибную продукцию в вашем регионе, так как изменить что-то в сложившейся ситуации вы сможете только при стабильном производстве достаточного количества грибов высокого качества, либо с помощью серьезных вложений в рекламу вашего продукта, а до той поры, пока этого не произойдет, вам придется работать на том уровне рентабельности, который диктует рынок.

После освоения теории наступает пора перехода к практике. Здесь возможны, на мой взгляд, три пути, одному из которых следует отдать предпочтение.

Первый путь требует наименьших затрат – организуйте покупку грибов у уже имеющихся производителей и их продажу через розничную сеть. Проработка этой программы даст вам возможность определить свой уровень подготовки и перспективы расширения рынка сбыта. Необходимо при этом обратить особое внимание на проблему хранения, упаковки и доставки своей продукции до потребителя. Работая в этом направлении, вы сможете конкурировать с имеющимися производителями, разработав свою фирменную упаковку и символику, которая впоследствии сыграет немаловажную роль в продвижении вашего «бренда» на рынке и поднимет как стоимость продукта, так и его конкурентоспособность, что в конечном итоге принесет вам дополнительную прибыль.

Второй путь (более сложный) – работа на покупном субстрате. Для этого вам понадобится грамотный технолог, который сможет организовать производство и успешно выращивать грибы. Этот путь потребует затрат на оборудование камер выращивания, покупку субстрата, сертификацию производства, обучение персонала, причем

все это вещи, на которых лучше не экономить. Если в поле зрения есть площиади, которые вы планируете впоследствии занять и освоить, постарайтесь разделить их на культивационные камеры площадью 100-150 м². Осваиваемый объем должен соответствовать вашему сбыту.

Третий путь – организация собственного субстратного производства – является самым сложным в грибоводстве, и ошибки, которые совершаются в выборе технологии производства субстрата, влекут за собой достаточно частое закрытие грибных ферм.

Об особенностях организации работы грибной фермы на покупном субстрате – в следующей публикации.

**Олег
Захаренко,
зам. директора
ООО «Биотехнология»**

(Продолжение следует)

опічних, знову закладати у звичайні дерев'яні ящики із субстратом.

Коли похолодало, ящики перенесли у підвал навчального корпусу. Тут для них був ідеальний клімат: тепло і сиро, а в закутку, де ми їх примиостили, – ще й темно. Основний догляд полягав у своєчасному підживленні і зволоженні. Проблеми виникали з кормом – в буртах біля фермії гній замерз, доступний був той, що ще не зовсім перегорів, не перемерз, але ж він мав ще й пающи. І що цікаво, як тільки черв'яки заселяли такий гній, не-приємний запах зникав відразу. Це ще один позитивний момент вермикультури, який дає можливість окремим аматорам тримати ящики з черв'яками безпосередньо в житловому приміщенні і скідати туди всі кухонні відходи. В підвалі корпусу через деякий час знову повторилася історія з гризунами. Пацюки легко прогризли тоненікі дощечки ящики. Довелось збити два стаціонарних короби з ДСП. Повітряний прошарок забезпечував аерацію, бетонна підлога зни-

зу і поліровані плити з боків унеможливлювали доступ гризунів. Паралельно для демонстрування учбової аудиторії я зробив ящик з тоненікіх дощечок, поставив його під невеликим нахилом біля батареї опалення, підставивши знизу металевий лоток. Без лотка зайва волога, стікаючи з ящика, забруднює підлогу. А це вже не просто волога, а надзвичайно цінна рідка фракція біогумусу, яку в виробництві називають Гумісол. Плівку підмушувати на дно ящика не можна, щоб маса не перезволожувалась. В ящику легко робити рихлення субстрату, проводити підживлення, зволоження і спостерігати за черв'яками.

Працюють черв'яки, поступово переміщуючись з нижніх шарів субстрату угору. В міру їх просування необхідно періодично додавати порції корму. В наших умовах найкращим кормом може бути кролячий гній. Щоб менш випаровувалась волога, ящик зверху накривають склом або на субстрат насипається шар мульчі – тирси чи просто зволожені газети в кілька рядів.

Пропоную цікавий метод використання черв'яків, що може знадобитись садівникам: в тому місці, де будуть розміщені ряди саджанців, перед закладкою кущів ягідників попередньо прокопується траншея. На дно траншеї накидають різні відходи і сміття (органічні рештки, картон з коробок, листя), заселяють черв'яками, трохи присипавши їх ґрунтом. Після часткової ферментації черв'яки будуть засновувати їжу. Якщо таку траншею закласти весною, то восени можна висаджувати кущі. Крім поживних речовин черв'яки забезпечать і здоровий санітарний клімат.

В Івано-Франківській асоціації «Біоконверсія» технологія вермикультури була такою. На землі рядами розстилається густа сітка від кротів. Бокові стінки 30-40 см робилися з дошок. Ложе заповнювалося субстратом. Між рядами вільно проїжджав тракторець, щоб вносити нові порції субстрату. Полив проводився зі шлангу. Всі процеси були максимально механізовані.

Базуючись на власному і чужому досвіді, хочу сказати, що найбільш раціональний спосіб вермикультури – в лотках. Є таке поняття – ложе. Це майданчик розміром 1x2 м висотою до 1 м. Ложе зручне тим, що за сезон його продуктивність складає 1 т субстрату, який після переробки дає 600 кг біогумусу і до 100 кг живої маси черв'яків. Оптимальна заселеність ложа – 50-100 тис. особин. Це доволі умовний показник, бо сюди входять і дорослі особини, і молодняк, і кокони черв'яків.

В домашніх умовах лоток можна зробити з підручних матеріалів. Обов'язкова умова – дно повинне бути захищене від проникнення кротів, а лоток мати схил 2-3° для стікання зайвої вологи. Аби було зручно працювати, лоток можна розмістити під стіною господарської будівлі, в кутку саду тощо.

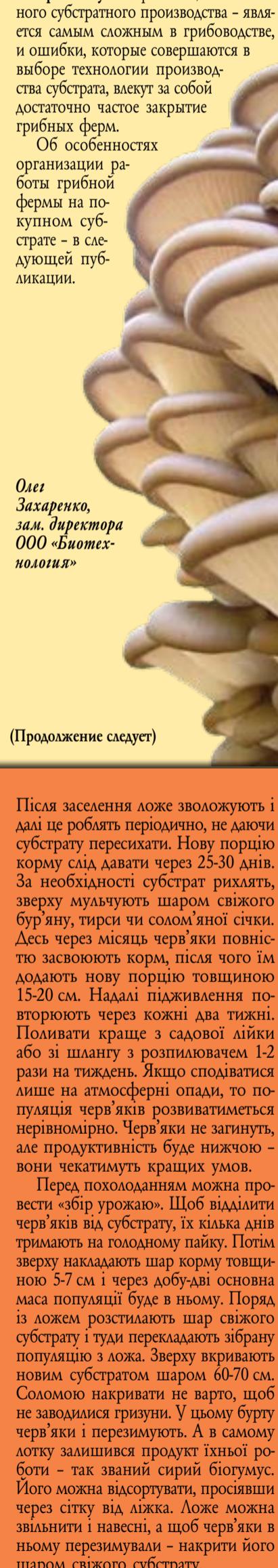
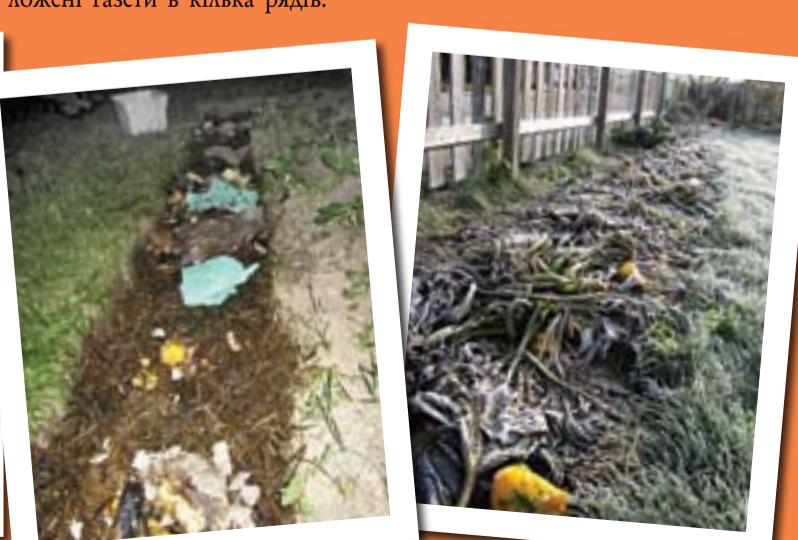
На дно свого ложа я поклав лист старого покрівельного заліза, по передньо спланувавши невеликий схил. По периметру закопав міцні стовпчики, що слугують опорою для бічних стінок, які можуть бути дерев'яними, з плоского шифера чи навіть звичайного, вертикально чи з невеликим відхиленням. Для зручності передня торцева стінка повинна легко зніматися. Весною ложе заповнюють субстратом шаром 20-30 см. Черв'яки поміщають безпосередньо на субстрат, не загортуючи. Потрібно спостерігати: ховаючись від згубного світла, черв'яки почнуть зариватися в субстрат, і за кілька хвилин їх уже не буде. Якщо ж черв'яки не хочуть ховатися в субстрат, значить, він непридатний. Причиною може бути засоленість, неповна ферментація, наявність вільного аміаку або висока кислотність.

Після заселення ложе зволожують і далі це роблять періодично, не даючи субстрату пересихати. Нову порцію корму слід давати через 25-30 днів. За необхідності субстрат рихлять, зверху мульчуєть шаром свіжого бур'яну, тирси чи солом'яної січки. Десь через місяць черв'яки повністю засвоюють корм, після чого їм додають нову порцію товщиною 15-20 см. Надалі підживлення повторюють через кожні два тижні. Поливати краще з садової лійки або зі шлангу з розпилювачем 1-2 рази на тиждень. Якщо сподіватися лише на атмосферні опади, то популля черв'яків розвиватиметься нерівномірно. Черв'яки не загинуть, але продуктивність буде нижчою – вони чекатимуть кращих умов.

Перед похолоданням можна провести «збір урожаю». Щоб відділити черв'яків від субстрату, їх кілька днів тримають на голодному пайку. Потім зверху накладають шар корму товщиною 5-7 см і через добу-две основна маса популяції буде в ньому. Поряд із ложем розстилають шар свіжого субстрату і туди перекладають зібрану популяцію з ложа. Зверху вкривають новим субстратом шаром 60-70 см. Соломою накривати не варто, щоб не заводилися гризуни. У цьому бурту черв'яки і перезимують. А в самому лотку залишився продукт їхньої роботи – так званий сирий біогумус. Його можна відсортувати, просіявши через сітку від ліжка. Ложе можна звільнити і навесні, а щоб черв'яки в ньому перезимували – накрити його шаром свіжого субстрату.

Григорій Плутенко,
агроном,
викладач аграрного коледжу,
с. Малий Вистороп, Сумська обл.

(Далі буде)

Предлагаем вашему вниманию необходимые каждому садоводу, овощеводу и цветоводу современные укрывные материалы, новые высокоеффективные удобрения, удобные торфяные таблетки для проращивания растений, торфоперегнойные горшки, а также инструменты известной немецкой фирмы «RACO».

Свои заказы присылайте до 1 февраля 2010 года.

Для получения в рулонах (по 100 м) агроволокна и сетки шпалерной обязательно укажите свой контактный телефон, по которому мы сможем согласовать с вами способ доставки и форму оплаты.

Удобрения для листовой подкормки

Серия растворимых удобрений «Плантафол» (Plantafol) для листовой подкормки овощных (помидоры, огурцы, капуста, баклажаны), ягодных (земляника, малина, смородина) культур, винограда, картофеля, плодовых деревьев и цветов. Эти удобрения являются дополнением к корневой подкормке.

«Плантафол» для начального периода вегетации

Состав: N-30%, P₂O₅-10%, K₂O-10%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo, прилипатель.

Обеспечивает активное развитие корневой системы, быстрый и сбалансированный рост, повышает устойчивость неблагоприятным погодным условиям.

«Плантафол» для пышного цветения

Состав: N-10%, P₂O₅-54%, K₂O-10%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo, прилипатель.

Обеспечивает активное цветение растений.

«Плантафол» для формирования завязи

Состав: N-0%, P₂O₅-25%, K₂O-50%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo, прилипатель.

Обеспечивает активное формирование завязи, сохраняя при этом равномерное развитие плода.

«Плантафол» для развития плодов

Состав: N-20%, P₂O₅-20%, K₂O-20%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo, прилипатель.

Обеспечивает рост и развитие плодов, за счет высокого содержания питательных веществ.

«Плантафол» для повышения качества

Состав: N-5%, P₂O₅-15%, K₂O-45%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo, прилипатель.

Обеспечивает более ранний сбор урожая, увеличивает срок хранения плодов и ягод, улучшает декоративные свойства цветов.

Применение: 25 г удобрения растворить в 10 л воды. Этим раствором следует подкармливать растения (по листьям) каждые 7-10 дней.

Наименование препарата	Код	Цена, грн.	Фасовка
Плантафол, начало вегетации	0781	7,0	25 г
Плантафол, для пышного цветения	0782	8,0	25 г
Плантафол, для формирования завязи	0783	7,0	25 г
Плантафол, для развития плодов	0784	7,0	25 г
Плантафол, для повышения качества	0785	7,0	25 г

Инструменты

Инструменты по уходу за растениями немецкой фирмы «RACO». Легкие и удобные, решенные в современном дизайне и, самое главное, – выполненные из прочной стали и хорошего пластика, они вызвали большой интерес у наших читателей и уже пользуются заслуженной популярностью.

Конус посадочный RACO «STANDARD» с катушкой
4033 33,0 грн. 1 шт

Мотыжка садовая RACO 2 зубца, 320 мм
4030 31,0 грн. 1 шт

Совок RACO широкий с пластм. ручкой
4026 25,0 грн. 1 шт

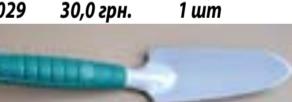
Секатор RACO «HEAVY DUTY»
4022 100,0 грн. 1 шт

Секатор RACO «UNIVERSAL»
4023 110,0 грн. 1 шт

Рыхлитель садовый RACO 3 зубца
4029 30,0 грн. 1 шт

Совок RACO средний с пластм. ручкой
4027 25,0 грн. 1 шт

Наименование инструмента	Код	Цена, грн.	Фас.
Мотыжка садовая RACO 2 зубца, 320 мм (прямое лезвие)	4030	31,0	1 шт
Рыхлитель садовый RACO 3 зубца, 320 мм	4029	30,0	1 шт
Секатор RACO «HEAVY DUTY» усиленный, 205 мм	4022	100,0	1 шт
Секатор RACO «UNIVERSAL» усиленный с защитой руки, 200 мм	4023	110,0	1 шт
Совок RACO средний с пластмассовой ручкой, 330 мм	4027	25,0	1 шт
Совок RACO широкий с пластмассовой ручкой, 320 мм	4026	25,0	1 шт
Конус посадочный RACO «STANDARD» с катушкой, 390мм	4033	33,0	1 шт
Агроножка, плотность 17 г/м ² , ширина 3,2 м	2082	32,0	5 м
Агроножка, плотность 23 г/м ² , ширина 3,2 м	2083	60,0	10 м
Агроножка, плотность 23 г/м ² , ширина 3,2 м	2067	550,0	100 м
Агроножка, плотность 23 г/м ² , ширина 3,2 м	2086	46,0	5 м
Агроножка, плотность 23 г/м ² , ширина 3,2 м	2087	88,0	10 м
Агроножка, плотность 23 г/м ² , ширина 3,2 м	2066	830,0	100 м
Агроножка, плотность 50 г/м ² , ширина 3,2 м. Черное!	2094	94,0	5 м
Агроножка, плотность 50 г/м ² , ширина 3,2 м. Черное!	2095	184,0	10 м
Агроножка, плотность 50 г/м ² , ширина 3,2 м. Черное!	2069	1790,0	100 м
Сетка для шпалер, ширина полотна 1,7 м, ячейка 15x17 см	2096	16,0	5 м
Сетка для шпалер, ширина полотна 1,7 м, ячейка 15x17 см	2097	28,0	10 м
Сетка для шпалер, ширина полотна 1,7 м, ячейка 15x17 см	2099	230,0	100 м

Удобрения для корневой подкормки

Представляем вам серию высокоеффективных удобрений «Мастер» («Master») к новому сезону. Кроме азота, фосфора и калия в состав предлагаемых удобрений входят микроэлементы в хелатной (легко растворимой) форме. Немаловажно, что они не содержат хлора, который в избыточном количестве негативно влияет на картофель и другие пасленовые культуры.

«Мастер» для помидоров, перца и баклажанов

Состав: N-25%, P₂O₅-15%, K₂O-15%, B, Cu, Mn, Fe, Mo.

Данное соотношение макро- и микроэлементов удовлетворяет все потребности растений в питательных веществах после высаживания рассады на постоянное место (улучшается приживаемость), а также в период цветения и формирования плодов. Кроме того, повышается урожайность и устойчивость растений к заболеваниям.

«Мастер» для огурцов, кабачков, патиссонов

Состав: N-22%, P₂O₅-8%, K₂O-16%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Этот комплекс макро- и микроэлементов предназначен для подкормки растений, начиная с фазы 4-5 настоящих листьев и до образования плодов. Благодаря применению удобрения улучшается приживаемость рассады, активизируется цветение и формирование завязи, повышается урожайность и устойчивость к болезням.

«Мастер» для ягодных культур

Состав: N-15%, P₂O₅-17%, K₂O-28%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Высокоэффективное комплексное удобрение для всех видов ягодных культур. Стимулирует активное и долговременное цветение, способствует повышению урожайности и сопротивляемости болезням, улучшает вкусовые качества плодов.

«Мастер» Люкс

Состав: N-20%, P₂O₅-20%, K₂O-20%, B, Cu, Mn, Fe, Mo.

Универсальное, высокоэффективное, комплексное удобрение для всех видов овощей, цветов и рассады. Стимулирует активное и долговременное цветение, способствует повышению урожайности, повышает сопротивляемость болезням, улучшает приживаемость рассады.

«Мастер» для овощей, цветов и рассады

Состав: N-20%, P₂O₅-13%, K₂O-13%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Универсальное удобрение для всех видов овощных и цветочных культур. Благодаря сбалансированному соотношению элементов питания, прекрасно подходит для подкормки растений во всех фазах развития, способствует обильному и продолжительному цветению, повышению урожайности и устойчивости к основным инфекционным заболеваниям.

«Мастер» для декоративно-листевых растений

Состав: N-24%, P₂O₅-10%, K₂O-15%, B, Cu, Mn, Fe, Mo.

Предназначено для подкормки декоративно-листевых комнатных и садовых растений. Способствует повышению интенсивности окраски листьев, повышает сопротивляемость болезням.

«Мастер» для хвойных культур

Состав: N-8%, P₂O₅-5%, K₂O-14%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Высокоэффективное комплексное удобрение для подкормки всех видов комнатных и садовых хвойных культур. Уменьшает опадание хвои, улучшает декоративные свойства растений, повышает сопротивляемость к болезням.

«Мастер» для цветущих растений

Состав: N-14%, P₂O₅-21%, K₂O-24%, B, Cu, Mn, Fe, Mo.

Предназначено для подкормки цветущих комнатных и садовых цветов. Стимулирует активное и долговременное цветение, способствует интенсивности окраски цветов и листьев, повышает устойчивость к болезням.

«Мастер» для комнатных и балконных цветов

Состав: N-21%, P₂O₅-12%, K₂O-21%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Наилучшее решение для комнатных растений! Оптимальное соотношение элементов питания способствует активному росту, продолжительному и обильному цветению, интенсивной окраске цветов и листьев. Кроме этого, повышается устойчивость к болезням.

«Мастер» кактус

Состав: N-12%, P₂O₅-26%, K₂O-20%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Комплексное удобрение для всех видов кактусов и суккулентов. Внесение удобрения активизирует процессы роста, стимулирует обильное и продолжительное цветение, способствует более яркой окраске листьев, повышает устойчивость к болезням. В период покоя растения не подкармливать!

«Мастер» роза

Состав: N-16%, P₂O₅-18%, K₂O-24%, MgO-0,5%, B, Cu, Zn Mn, Fe, Mo.

Сбалансированное соотношение элементов питания способствует увеличению количества бутонов и продолжительности цветения садовых и комнатных роз, окраска цветов и листьев становится более насыщенной, повышается устойчивость к болезням.

Применение удобрений «Мастер»: 5 г (1 ч. л.) удобрения растворить в 2 л воды. Подробная инструкция по применению есть на каждой упаковке.

ХОДІМО В САДОК

Саженцы
для вашего сада

Мы предлагаем вам однолетние саженцы перспективных сортов фруктовых деревьев зарубежной селекции. Яблони привиты на полукарликовый подвой ММ 106, что и определяет их высоту – 3,5-5,5 м.

Также представляем вам каталог ягодных культур, в которые вошли различные по срокам созревания сорта черной смородины, малины и ежевики. Агротехника выращивания этих культур сравнительно проста, а пользы для здоровья много.

Чтобы агрофирма «Сортцветовош» смогла выполнить ваши заказы в полном объеме, заявки на посадочный материал присыпайте до 15 января 2010 года. Саженцы вы получите в начале марта этого же, 2010 года.

7560 1шт. 37 грн.

Ежевика
«Торнфри»

Сорт выведен в Америке в 1966 году. Куст мощный, со стелиющимися побегами длиной 2,5-3 м, без колючек. Ягоды крупные (2,5 см), коротко-конические, черные, блестящие, массой 7 г, кислого вкуса, созревают в конце августа. Сорт урожайный, требует укрытия на зиму. Устойчив к грибным заболеваниям.

7490 1шт. 25 грн.

Малина «Мерседес»

Высокоурожайный, десертный сорт среднего срока созревания. Ягоды сочные, прекрасных вкусовых качеств, средней массой 4-6 г, максимально – до 9 г. Окраска ягод красная. Побеги прямостоячие, среднешиповатые. Транспортабельность ягод средняя. Рекомендуется для свежего потребления и консервирования.

7231 1шт. 25 грн.

Малина «Геракл»

Один из лучших ремонтантных сортов. Начинает созревать в первой половине августа, плодоношение продолжается до заморозков. Ягоды очень крупные (5-8 г), правильной конической формы, рубинового цвета, кисло-сладкого вкуса. Достоинства: высокая урожайность (1,5-2 кг с куста), очень крупные ягоды, повышенная устойчивость к клещу и болезням. Куст – среднерослый, побеги – прочные, не нуждаются в шпалере, шиповатые. При выращивании этого сорта лучше ориентироваться на осенний урожай, а от летнего отказаться. В этом случае осенний урожай более высокий, а затраты труда уменьшаются.

Применение таблеток

Таблетки помещают в поддон и заливают водой (20...25°C), при этом она увеличивается в 7 раз, сохраняя первоначальный диаметр. Через 5-10 минут субстрат готов к применению. Излишки воды необходимо слить, таблетку слегка отжать. Сделать углубление и положить туда семечко, либо посадить черенок. Можно также снять листочку с таблетки, размять содержимое до однородной торфяной смеси и пересыпать ее в подготовленный для укоренения горшок.

Торфяные стаканчики

Торфяной стаканчик размером 80 x 80 мм предназначен:
 для выращивания рассады овощных культур (огурцов, томатов, кабачков и др.);
 для выращивания рассады цветов (примул, колеуса, герани, цикламена, горшечники и др.);
 для укоренения саженцев декоративных, плодовых и лесных культур.

Их основные преимущества:

рассада высаживается в грунт вместе со стаканчиком, который защищает корневую систему растения;
 стаканчик из торфа, разлагаясь в грунте, превращается в удобрение, что стимулирует рост рассады.

Суниця

Шановні друзі! Пропонуємо вам посадковий матеріал сучасних сортів великоплідної суници, яка була вирощена в Голландії, оброблена й зберігалась по технології «фріго». Торік ми вперше випробували розсилку такої суници й побачили, що посадковий матеріал до наших замовників приходить у задовільному стані. Подробиці стосовно нової технології та промислового вирощування солодкої ягоди в Голландії ви знайдете в наведеній далі статті.

Замовлення приймаються до 1 лютого 2010 року, відправка саджанців – у квітні.

В Європі більшість господарств застосовують сучасні інтенсивні технології вирощування суници, що включає також і використання технології «Frigo» (Frigo plants). Переїдага – можливість висаджування рослин в оптимальні строки й отримання ягід в необхідний календарний період.

Саджанці суници-фріго заготовляють восени на ретельно доглянутих елітних маточних плантаціях. Викопані рослини охолоджують, сортують та підрізають листя. Саджанці зберігають в поліетиленових мішках при температурі -1,5...-1,8 °C. Сила росту таких саджанців просто вражає. Настільки ранній та швидкий розвиток у поєднанні з наявністю підвищених запасів

Наша довідка

поживних речовин в кореневищі дозволяє в короткий термін сформувати достатню вегетативну масу. Не зважаючи на те, що рослина тільки починає вегетацію, вона випереджає пересаджений в цей же час «зелений» кущик суници, який пережив стрес пересадки. До того ж при висадці ми вже маємо довший світловий день, а температури вище від ранньовесняних. Основні параметри розвитку фріго-рослин (кількість листків, площа листової поверхні, висота, кількість генеративних пагонів) значно перевищують параметри розвитку щойно викопаної розсади. Від посадки до початку плодоношення саджанців-фріго проходить 60-70 діб. Надалі догляд за суницею не відрізняється від звичайного.

91762 5 шт. 33 грн.
91763 50 шт. 281 грн.

«Diamante»

Чудовий сорт нейтрального світлового дня (за сприятливих погодних умов плодоносить від ранньої весни і до заморозків). Ягоди середнього та вище середнього розміру, високих смакових якостей, щільні, добре зберігаються і транспортуються. Спекотного літа можлива перерва у плодоношенні.

91750 5 шт. 38 грн.
91751 50 шт. 323 грн.

«Darslect»

Сорт ранньостиглий, придатний для районів із жарким кліматом. Міцна рослина з добре розвинутою кореневою системою. Ягоди інтенсивно-червоного кольору, правильної форми, щільні, добре зберігаються і транспортуються. Смак гарний, класичний. Можна вирощувати у відкритому ґрунті, тунелях, теплицях.

91754 5 шт. 25 грн.
91755 50 шт. 213 грн.

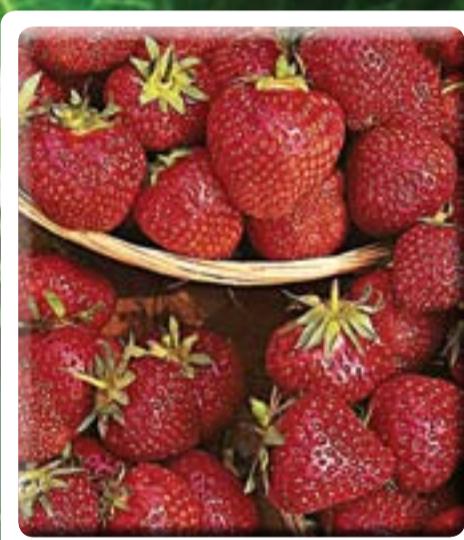
«Elsanta»

Цей ранньостиглий сорт вибирають люди, що обожнюють суницю. Великі дужміні ягоди з чудовим смаком дозволяють змиритися зі слабкішою урожайністю. Кращі результати сорт показує у наступні роки. Уражується борошнистою росою – це треба враховувати при догляді за насадженнями.

91764 30 шт. 175 грн.

Суміш усіх сортів

91758 5 шт. 35 грн.
91759 50 шт. 298 грн.

«Florence»

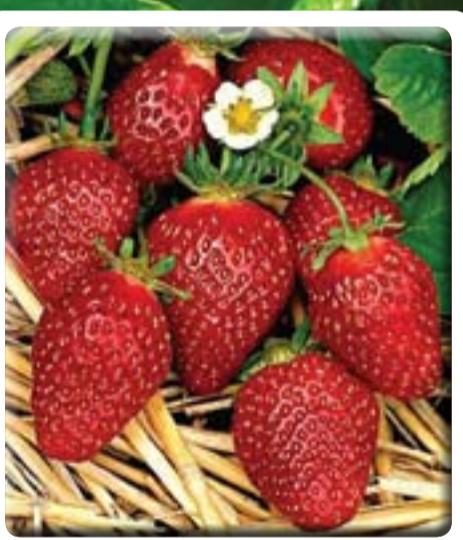
Пізньостиглий високоврожайний сорт. Кущі сильноросліз зеленим бліскучим листям. Ягоди красиві, темно-чорвоні, сковоті, дуже смачні. Сорт стійкий до кореневих та листових хвороб, в тому числі до сірої гнилі. Потребує незначного укриття взимку.

91765 5 шт. 33 грн.
91766 50 шт. 281 грн.

«Floriante»

Новий високоврожайний сорт. Ягоди великі, дужміні, яскраво-червоного кольору, високих смакових якостей. Перспективний сорт завдяки високій транспортабельності й підвищеної стійкості до хвороб.

91756 5 шт. 27 грн.
91757 50 шт. 250 грн.

«Korona»

Середньопізня сорт з преміальним солодким смаком доволі великих ягід інтенсивно-червоного кольору. Плодоніжка добре відривається. Відрізняється гарною транспортабельністю ягід та морозостійкістю насадження. Стійкий до захворювання вертицильозом.

91760 5 шт. 68 грн.
91761 50 шт. 578 грн.

«Evie II»

Новітній сорт нейтрального світлового дня з видатними показниками якості продукції та надзвичайно високою урожайністю. Ягоди великого розміру, достатньо солодкі, користуються неабияким попитом у споживачів. Цвітіння та плодоношення продовжуються з весни і до пізньої осені і не припиняється навіть за скептою (до 35°C) погоди. Загальна урожайність з одного куща екстремально висока. Сорт гарно збалансований за кількістю листя та квіток. При вирощуванні у контейнерах (особливо при вологому кліматі) слід передбачити захист від дощу. На 1 м² висаджують від 2 до 6 рослин.

• Враження

Фото 1

росте. Сіяv і *Кенді*, і *Кінг-Конг*, і *Сніжну королеву* – отримав лише кілька маленьких цибулинок, хоча схожість насіння – 100%, за що вдячний вам. Добре родить морква, якої висіваю кілька різних сортів.

Ростуть у мене і огірки, і цибуля, і квіти, і дерева, але цього року, завдяки «СВ» появилось ще одне чудо-диво. Це сорти суници садової. Хоча прийшов посадковий матеріал не в самому кращому вигляді. Того ж дня (11 квітня) я висадив кущики на грядки, і, слава Богу, пішли дощі. Доглядав за ними, як за малою дитиною, і вони мені віддячили. Прийнялися усі кущі всіх сортів, зацвіли і покуштували перших ягід. Та найбільше мене втішив *Діамант* (ред. *Diamante*) і я переконаний, що правильно його так назвали!

До серпня місяця він вживався на новому місці, потім розрослися вуса великих сім'ями і пішли перші суници, а у вересні був непоганий урожай (3 п'яти кущів). У серпні посадив ще 15 кущів, які пішли від п'яти перших.

19 вересня мені довелось їхати в Ужгород. Зірвав ягоди, помив, зложив у посудину і поїхав. Мені самому дивно, що майже дві доби пройшло, а вони були тверді, ніби щойно зірвані.

Та найбільш мене вразило 17 жовтня. Я прийшов на грядки, де ще з 13 жовтня лежав сніг (рано випав у цюму році), а мій *Діамант* цвіте і червоні! На *фото 1* молоденька рослиника, висаджена у серпні, а на ній вже червоні ягідка!

Ростислав Данилюк, м. Стебник, Львівська обл.

Фото 1. Суничне «поле» під пілкою

Фото 2. Під пілкою ягоди лежать на сіточці

Фото 3. В теплиці ягоди перевішуються через пластикову трубу

Фото 4. Відбірні ягоди вже сьогодні надійдуть до супермаркету

Фото 5. Сюди потрапляють дрібні ягоди

Товарне виробництво суниці в Голландії

На початку вересня мені пощастило побувати в фермерському господарстві Аріана та Есмеральди Кок (Arjen & Esmeralda Kok), що розташоване біля невеликого містечка Zwaagdijk на півночі країни. Молода сім'я утримує один гектар насаджень суниці в горщицькій культурі під пілкою, та ще один гектар в теплиці. В сезон (а він триває близько 9 місяців на рік!) вони щодня збиратимуть до однієї тонни солодких та смачних, надзвичайно великої розміру ягід суниці. У цій справі їм допомагає поважного вже віку батько та ще п'ять найманих робітників.

День, що прийшов на зміну похмурому та холодному ранкові 3 вересня, приніс із собою шалений вітер та великі краплі дощу, що зривалися час від часу з низьких хмар. Тому просто дивовижно було смакувати запашні, червоні, «літні» за звичайним уявленням, ягоди. Незважаючи на погоду, збирався врожай із площі під пілковим укриттям. Розташовані рядами, на зручній для людей висоті, чотирьох-літрові ємності з посадженнями у кожну чотирима кущиками суниці рясно червоніли ягодами.

- Коли висаджували цю красу? - поспалися від нас запитання. - У травні місяці. - Ви самі вирощуєте розсаду? - Ні, купуємо готову. На фірми, де її вирощують, спочатку молоді саджанці розміщають у касетах, після гарного укорінення видалляться листя та рослини зберігаються в холодильних камерах до травня місяця. Ось дивіться, у горщику гарно видно кожен кущик. Сунички висаджуємо трохи вище рівня ґрунтосуміші - так вони набагато краще розвиваються (фото 6).

- Чому самі не вирощуєте? Це може бути набагато дешевше?

- Для цього потрібен додатковий час, площі, елітний матеріал, зусилля. Вирощування розсади суниці - окремий бізнес, яким успішно займаються інші.

- Багато у вас сортів суниці?

- Усього два. Це *Ельсанта* (Elsanta) та *Еві ІІ* (Evie II). Вони урожайні, смачні, на них гарний попит.

Господар повів нас між довгими рядами простенької, але до дрібниць продуманої конструкції з дерев'яних стовпчиків та рейок, де стояли ємності з посадженою в них суницею. Чистенькі ягоди лежали на натягнутій сіточці з обох сторін рядочка. Зверху через кожні пару метрів стояли дужки зі звичайного дроту-катанки діаметром 6-7 мм. Але «хитрість» буде навіть в них. Дужка з «кишенями» для

пілки та колечками для мотузки, яка проходить вздовж усого ряду (неначе шнурівка на туфлях), утримуючи пілку від поривів вітру (мал. 1, фото 7). Зазвичай пілка опущена до рівня ягід, але коли треба їх збирати або стоять надто спекотна погода, пілку одним рухом можна підністи й зафіксувати в «кишенці». Так само легко пілка й опускається.

До кожного горщика підведена трубка крапельного зрошення, по якій подається не тільки вода, а живлення.

- Як часто ви поливаєте рослини?

- 25 разів на добу. - Відповідь нас просто вразила.

- Чому ж так часто?

- Якщо поливати рідше, то об'єми води мають будуть суттєво більшими, що призведе до її марного витікання з горщиків. У нас є контрольний рядок із жолобом під горщиками, і там добре видно, скільки зайвої водоги стікає на підлогу. За цим слідкуємо щодня, бо кількість потрібної рослинам водоги залежить від їхнього віку, температури повітря, сонячного світла, швидкості вітру та інших факторів. Усім керує автоматика, тому кількість поливів не завдає ніякого клопоту, ми лише вказуємо добову потребу у воді.

- Які добрива слід додавати для підживлення суниці?

- Ми тричі за сезон здіємо на аналіз ґрунт і листя рослин. На основі цього аналізу нам дають конкретні рекомендації по використанню добрив.

- Як довго продовжується сезон на ось цій ділянці під пілкою?

- Висадженні в травні рослини плодоносять з липня по жовтень включно. Після чого усі рослини викидаються, а наступного року все повторюється.

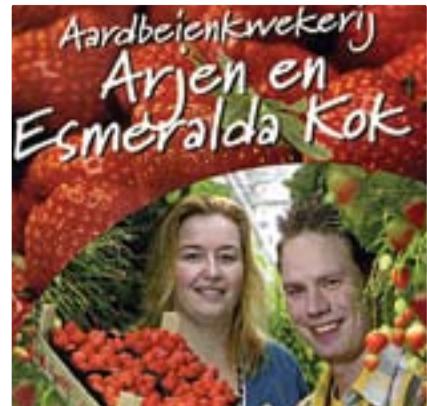
- Ваші робітники збиратимуть самі тільки великі ягоди, куди ж діваете дрібні?

- У нас їх немає. (!?) Досвідчений робітник, проходячи щодня повз ряди, виділяє ще зеленими ті ягоди, які ніколи не виростуть до великих розмірів, залишаючи тільки «перспективні».

- Так це ж вплине на врожай?

- Ні, врожай не зменшиться, рослина невдовзі викине новий квітконос і сама надолужить втрачене (фото 5).

Далі господар повів нас до скляних теплиць. Тут сезон тільки-но розпочався. Висаджені в серпні кущики суниці вже цвіли, а подекуди з'явилися й зелені ягоди. Ємності з рослинами стояли в металевих жолобах, під якими проходять труби опалення. Все розташовано за

тією ж схемою, як і під пілковим накриттям, окрім того, що сіточку під ягоди заміняє пластикова труба, через яку вони й звісають. Додаткового освітлення немає, на томісті стоять вулики з бджолами для запилення суниці.

Як і на вулиці, в теплиці через кожні 2-3 метри між кущиками суниці можна побачити пакуночки з хижим кліщом *Amblyseius swirskii*, що добре захищає насадження від суничного кліща, крім того він може живитися білокрилками і трипсами (що має особливе значення при вирощуванні овочів у захищеному ґрунті) (фото 8).

- Ягоди збираєте протягом усієї зими?

- Ні, бо вартість опалення дуже висока, тому перший урожай збираємо від жовтня й до Різдва (католицького). Після чого температуру знижуємо, суница переходить у стан спокою і так утримуємо до кінця лютого. З початку весни знов підігріваемо і вдруге з квітня по червень маємо продукцію на продаж. Потім всі насадження прибираємо й готуємо теплицю до нового сезону.

- То ми бачимо, що відпустка у вас лише взимку!

- Так, ви маєте рацију, лише в січні - сміється...

Володимир Столяренко

Про господарство, що вирощує розсаду суниці, ми докладно розповімо наступного разу.

Мал. 1. «Хитра» дужка.
Таку можна використати
на звичайній ґрядці

Фото 8. Пакунки з хижим кліщем

Фото 6. Посадка суниці в горщик

Фото 7. Загальний вигляд суничного « поля »

Хризантемы

Осенью, когда сад становится менее привлекательным, а нам так не хочется прощаться с летом, расцветают хризантемы. Они не просто раскрашивают сад яркими и сочными колерами – кажется, что они наполняют его теплом. И на душе становится праздничнее. Ну а чтобы праздник в вашем саду длился как можно дольше, мы, дорогие друзья, подобрали для вас сорта хризантем, которые будут радовать взгляд со второй декады августа и до конца ноября. Выбрав растения с различными сроками цветения, вы сможете восхищаться феерическим цветением этих сказочных растений несколько месяцев. Заказы на посадочный материал хризантем из Бельгии ждем от вас до 1 февраля 2010 года. Укорененные черенки хризантем мы вышлем вам в апреле – начале мая 2010 года. К осени из одного черенка, при оптимальном уходе, вы получите хорошо развитое цветущее растение.

Хризантемы мелкоцветковые низкорослые

Хризантеми срезочные

Колекціонування серед квітникарів-аматорів – справа звична. І починається воно із захоплення квітами та любові до прекрасного. Одні колекції живуть довго, інші – з різних причин зупиняються у своєму розвитку. Моя колекція хризантем радує мене вже довгий час, і я думаю, так буде й надалі, адже вирощую з насіння все нові й нові сорти цих чудових осінніх квітів.

Вперше насіння збентежило мою уяву ще в далекому дошкільному дитинстві, коли бабуся Настя весняної днини принесла з горища старий кошик з насінням для ревізії своїх скарбів. Вона називала мені назви культур, і я належно сприймала це, аж поки справа не дійшла до маку, який цідився у мене між пальцями. Та невідповідність величини насіння з тим високим яскравим духмяним маком, що влітку так приваблював нас, дітей, як надійна скринька, в яку можна з головою пірнути під час ігор, була для мене і відкриттям, і глибоким потрясінням.

З того часу я завжди вирощую все, що мене зацікавить з насіння, і шукаю відповіді на свої далеко не дитячі запитання. Коли квітує моя колекція дрібно-квіткових, що налічує до 200 сортів та

гібридів, то це велика для мене втіха. А ще милує око, коли над суцвіттями пурхают метелики, повзають лініві сонечка, снують осоподібні мушки: жовті, бурі, смугасті, пістряви. На суцвіттях хризантем лежать часом, вчепившись лапками в пелюстки, бджоли – спрацьованій і безасі. Вони не можуть повернутися у вулики. Сумно. А радісно тому, що вся ця метушлива комашня, маючи власне зацікавлення на хризантемній ділянці, робить корисну справу. Вони переносять пилок з квіток одного сорту на квітки іншого й там його гублять. Йде біологічний процес – запилення. Це складний і дуже цікавий процес. Ніколи не знаєш, яким кольором розквітне осеніна рослина, отримана з насіння, що утворилося від вільного запилення невідомих сортів комахами у великих колекцій сортів.

Скільки насінин проросте, виросте та зацвіте, стільки сюрпризів отримаємо. Виросте сотня сіянців – отримаємо сотню сюрпризів. Двоє однаково квітучих хризантем на грядці не зна-

йдемо: 90% сіянців будуть простими або напівмахровими «ромашками», але 10% – махровими, які здивують своєю оригінальністю. Біля них хочеться залізти хвилину постоюти, розглянути за запам’ятати, а наступної осені знову зустрітися. З десятка найкращих сіянців весною (за умови гарної перезимівлі) можна нарізати живців та отримати з кожного шедевра десято-півтора нащадків. Цього ж року такі рослини можуть «підкинути» ще не один сюрприз.

Таким чином, через кілька років кількість хризантем, з ознаками, за які ми їх відбрали, може зменшитися втричі, але ті, що залишаються, стануть особливо дорогими. Їх захочеться залишити, назвати найніжнішими поетичними назвами, що назавжди запам’ятуються, бо виникають на основі невидимих асоціацій. Так з’являються: *Маска, Елея, Білі заметлі, Лебедине крило, Жар-птиця, Дар волхвів*. Сюрпризи, сюрпризи – чи можна їх підрахувати? За чимало років моїх пошукув доводилося бачити їх багато. Так, наприклад,

з одного коріння виростало два стебла і зацвітали двома кольорами. І хоч високих декоративних даних цей гібрид не мав, я все одно щороку висаджую його нащадків, щоб побачити, чим це закінчиться, і щороку все повторюється спочатку.

Щодо насіння сортових хризантем, то воно дуже мізерне. Наявність його у потертих сухих голівках суцвіть треба відщукувати за допомогою лупи, далі висичувати через різні ситечка, а потім відвіювати вітром. У результаті ви отримаєте певну кількість здорових насінин.

Якісне насіння можна отримати восени в кінці сезону з ранніх сортів, збираючи сухі суцвіття, а для того, щоб отримати насіння середніх по строках цвітіння хризантем, треба викопувати кущі і далі вирощувати їх у теплицях.

У цьому році на Волині умов для вирізання насіння не було і його не вдалось зібрати ніякими способами. Цвітіння хризантем запізнилося, коли

була активна комашня, то хризантема перебувала в пуп’янках. Наступні три тижні відалися холодними та дощовими, а коли наступило «бабине літо», комашня ще була, але хризантема масово не цвіла й пісок був недозрілий. Друга хвиля тепла в жовтні створила сприятливі умови для квітування хризантем, але комахи запилювали пішли на зимові канікули.

На розсаду насіння хризантем слід висіяти в кінці лютого – на початку березня в ящик з поживним ґрунтом, зволожити, накрити склом або піввікою. Через 10-12 днів насіння зійде, а у фазі 4-5 листків сіянці слід пікірувати у ящики, а у другій половині травня – висадити на постійне місце на відстані 30-35 см один від одного. У цьому ж році сіянці зацвітуть, але в різni строки, будуть тут ранні та пізні екземпляри.

Вересень, «бабине літо», масово цвітуть хризантеми на колекційній ділянці... Сюди приходжу ввечері після трудового дня, коли до обрію дотинає сонце і вечір накладає темні мазки на квіткову палітру хризантем, іхній аромат підсилюється. Все, що плекала впродовж весни та літа, сповна віддає енергію, радість та надію на день прийдешній, що запам’ятайтесь новим спалахом суцвіть, новими сюрпризами.

**Галина Кирилівна Усійчук,
с. Милиші, Волинська обл.**

Любите сюрпризи? Зверніться до хризантем!

Морозники

Дорогие читатели!

Мы подготовили для вас новый каталог морозников – замечательных многолетних цветов, расцветающих ранней весной. Все растения вы получите в горшочках в конце апреля – мае 2010 года. При правильном выборе места посадки и минимальном уходе через год растения разовьются в крупные кустины с красивыми блестящими листьями и порадуют вас удивительными цветами.

Заказы на морозники принимаем до 1 февраля 2010 года.

анемоновидный белый с крапом

1698 1шт. 83 грн.

белый махровый

1639 1шт. 83 грн.

белый с крапом

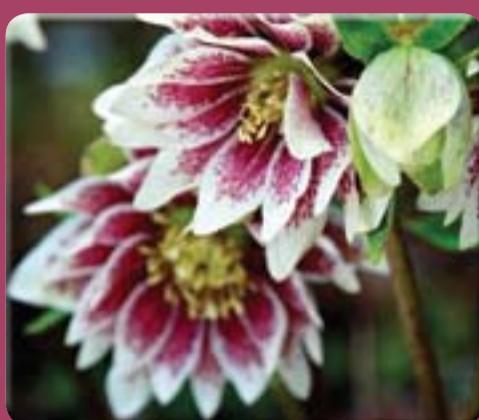
1635 1шт. 85 грн.

Морозник восточный

смесь сортов морозника восточного

1653 3шт. 208 грн.

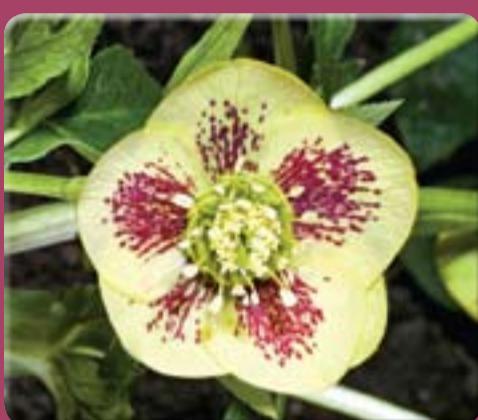
белый с крапом махровый

1652 1шт. 85 грн.

белый с розовыми кончиками

1650 1шт. 83 грн.

желтый с крапом

1637 1шт. 81 грн.

кремовый с красным центром

1699 1шт. 83 грн.

розовый с крапом

1632 1шт. 85 грн.

розовый с крапом и зеленым центром

1657 1шт. 82 грн.

Морозник черный «Maximus»

1700 1шт. 42 грн.

Морозник черный махровый

1701 1шт. 83 грн.

Приятный аромат!

Морозник вонючий «Fragrant»

1644 1шт. 42 грн.

У цьому каталогі представлений відносно мало поширені в Україні, але невибагливі, надзвичайно красиві й непогано пристосовані до наших погодних умов чесні (Helleborus) (рос. – морозники). Часто цю рослину називають «різдвяною трояндою». Завдяки високій морозостійкості представлених тут видів, укриття на зиму їм не потрібно. Не слід відмовлятися від чесніка смердючого (H. foetidus). Така немилозвучна назва виправдовується лише в тому випадку, якщо ви розігрєте листочек між пальцями, його ж квіти зовсім не пахнуть. Більше того, представлений у нашому каталогі сорт «Fragrant» (у

перекладі з англ. – духмяний) має пріємний аромат!

На яскравому сонячному світлі чесні ростуть погано й навіть гинуть, для них треба вибирати тіністі ділянки.

Грунт для чесніків має бути помірно вологим, з гарним дренажем і достатньо багатим листяним перегноєм. По закінченні цвітіння ґрунт навколо чесніків можна замулювати компостом, що добре розкладався, торфом або листяною землею – це захищить землю від висихання й водночас слугуватиме добривом. А от у посушливий час не обйтися без поливу.

Розмножуються чесніків насінням і вегетативно – поділом

кущів. Ділити їх можна навесні, відразу після цвітіння, а також у серпні. Слід відзначити, що після подиу вони важко й довго приживаються. Насіння чесніків дозріває в червні, зазвичай його багато й воно швидко обсипається. Сіяти його треба відразу ж після збору у відкритий ґрунт на глибину близько 1 см. Восени можуть з'явитися тільки окремі ходи, масові ж – навесні. Навколо чесніків завжди спостерігається рясний самосів. На кінець першого року цвітіння не обпадають, а залишаються при плодах усе літо, а

становитиме 3–4 см. Молоді сіянці добре переносять пересаджування. У віці до трьох років, ще до цвітіння, рослини можна посадити на постійне місце на відстані не менше 40–50 см одної від одного, адже надалі пересаджування вже є для них небажаним.

Зацвітають чесніків на третій–четвертий рік після посіву. Цвітіння починається в березні, тільки-но зійде сніг, і триває протягом трьох–четирьох тижнів. Чашолистки по закінченні цвітіння не обпадають, а залишаються при плодах усе літо, а

самі рослини тривалий час зберігають декоративність. Вегетують чесніків до пізньої осені, а в теплі зими чеснік східний (H. orientalis) не втрачає свого листя аж до весни.

Чесніків довго, іноді навіть

до 40–50 років, здатні рости на одному місці без пересаджування.

Коли в ґрунті бракує вапна, листя може ушкоджуватися грибним захворюванням у вигляді чорних плям. У природі чеснік чорний зустрічається переважно на вапняних ґрунтах, тому чутливий до внесення вапна, хоча сучасних сортів це стосується менше...

На садовій ділянці чесніків можна посадити серед дерев, біля

водойми, добре виглядають вони вздовж доріжок. Непередавано прекрасні чесніків в сполученні з весняними цибулинами, котрі квітують здебільшого в той самий час. Різдвяну троянду успішно використовують і для зрізу – сувіття чесніків довго стоять у воді.

Якщо є можливість зайнятися вигонкою, то найкраще «підгнагти» час цвітіння чесніків до Різдвяних свят. Для цього у вересні треба пересадити рослини в горщики, а від початку холодів перенести їх до холодного приміщення. Пам'ятайте, що перед цвітінням не слід тримати рослини при температурі, вищій за 8...10°C.

Володимир Столяренко

Про чесніків

Многолетние растения в горшках

Дорогие цветоводы! Как вы знаете, лучшим посадочным материалом цветов считается тот, который выращен в горшках, т. е. имеет закрытую корневую систему. Такие растения практически безболезненно переносят пересадку на протяжении всего периода вегетации – с весны и до осени. Каталог многолетников, выращенных в горшках, мы и предлагаем вашему вниманию. Большинство позиций в этом каталоге – новинки европейской селекции. Растения, которые вы выберете, мы отправим в конце апреля – первой половине мая будущего года. Заявки на посадочный материал присылайте до 1 февраля 2010 года. В случае опоздания мы не можем гарантировать полное выполнение вашего заказа.

◆ 45 см ◆ 8-9
Астра новобельгийская
«Royal Ruby»
1804 1шт. 33 грн.

◆ 150 см ◆ 8-10
Астра novoанглийская
«Alma Potschke»
1800 1шт. 33 грн.

Ветреница
канадская
1843 1шт. 30 грн.

Ветреница многораздельная
«Anabella White»
1846 1шт. 33 грн.

Ветреница
нарциссоцветковая
1847 1шт. 70 грн.

Гаультерия
лежачая
1857 1шт. 40 грн.

Гейхера гибридная
«Can Can»
1848 1шт. 53 грн.

Гейхера гибридная
«Marmelade»
1849 1шт. 53 грн.

Гейхера гибридная
«Regina»
1850 1шт. 94 грн.

Гейхера гибридная
«Ring of Fire»
1851 1шт. 53 грн.

Гейхера гибридная
«Stormy Sea»
1852 1шт. 53 грн.

Гейхера гибридная
«Velvet Night»
1853 1шт. 53 грн.

Гейхера мелкоцветковая
«Palace Purple»
1854 1шт. 33 грн.

Гейхерелла гибридная
«Silver Streak»
1855 1шт. 53 грн.

Додекатеон обыкновенный
«Rote Farbe»
1856 1шт. 40 грн.

Дриада
восмилепестковая
1811 1шт. 40 грн.

Колокольчик точечный
«Rubriflora»
1858 1шт. 29 грн.

Примула
буллезианская
1878 1шт. 33 грн.

Флокс Дугласа
«Crackerjack»
1869 1шт. 29 грн.

Флокс Дугласа
«Waterloo»
1870 1шт. 29 грн.

Флокс Дугласа
«White Admiral»
1871 1шт. 29 грн.

Флокс
Ковилла
1834 1шт. 29 грн.

Флокс метельчатий
«Prospero»
1873 1шт. 33 грн.

Флокс метельчатий
«Starfire»
1874 1шт. 33 грн.

Флокс метельчатий
«Sternhimmel»
1861 1шт. 33 грн.

Флокс шиловидний
«Candy Striped»
1841 1шт. 29 грн.

Флокс шиловидний
«Coral Eye»
1833 1шт. 29 грн.

Флокс шиловидний
«Scarlet Flame»
1840 1шт. 29 грн.

Хризантема супротивнолистний «Variegatum»
1877 1шт. 40 грн.

Хризантема арктическая
«Schwefelglanz»
1875 1шт. 33 грн.

Цитроміум
Форчуна
1864 1шт. 62 грн.

Щитовник ланцетногребенчатий «Crispa Whiteside»
1865 1шт. 65 грн.

Півонія деревоподібна – королева весняного саду

Щитовник мужской
«Linearis Polydactyla»
1867 1шт. 65 грн.

Эйрант
злаколистный
1845 1шт. 40 грн.

Ясенець
білий
1837 1шт. 40 грн.

Квітковий калейдоскоп

Від ранньої весни й до пізньої осені в моєму квітнику, а ним стала вже й частина городу, міняться яскравими барвами веселки-вогніки дивосвіту.

Хіт-парад розпочинається з березня, коли після довгої, вже надокучливої зими, зловивши перший промінчик весняного сонечка, пробивається крізь ще не зовсім розмерзлу землю прекрасні диво-квіти: підсніжники, кроcusи, проліски.

А з квітня їх підтримують: білоцвіт, примула, хіонодока, печіночниця, пушкінія, гіацинти, мускарі, рябчики імператорські. Скільки позитивної енергії отримуєш, прогулюючись між цими зовсім тендітними «провісниками весни». У цьому ж місяці естафету підхоплюють нарциси, ранні тюльпани. Різуха вкривається цвітом,

перетворюючись на білу хмаринку. Форзиція запалюється яскраво-жовтими зірочками.

Травень особливо хизується своєю красою. Білі сережки конвалій, оранжеві кульки гравілату, ніжно-блакитний льонок, бадан, синюха, бузок – все це його багатство. Чудове поєднання жовтого доронікуму та ранніх червоних тюльпанів. Тюльпани змагаються за лідерство між собою. Важко визначити найгарнішого. Махрові, Бахромчасті, Папугові, Лілієквіткові, Ботанічні, Зеленоквіткові. Дарвінові гібриди, Тріумф, Грейга, Багатоквіткові, ранні та пізні, низькі та високі – кожен по-своєму незрівнянний.

Бейгела, керія, чубушник, спірея, лізіантія – декоративні кущі надають особливого шарму цьому періоду весни.

А королевою весняного

саду є, звичайно, півонія деревоподібна. Хоча і квітне вона недовго, днів 7-10, проте в пам'яті ця краса залишається надовго. Після цвітіння сухі коробочки надають неабиякої декоративності зеленому кущику.

У червні подовжують змагання життерадісні клематиси, райдужні іриси, папороть, орлики, дзвоники, арктотис, витончена наперстянка, традесканція, стрункий дельфіній. Від кінця червня й до кінця липня розкриваються лілії. Які вони гарні! Божественні! За що я їх люблю? За надзвичайній ніжний аромат, за красу квітів різноманітного забарвлення, за тривале цвітіння. За те, що лілію можна вирощувати у будь-якому куточку саду: на сонці, у затінку, серед кущів, у квітнику, під деревами. А яка гарна форма квітів! Воронкоподібні, чалмоподібні, зірчасті... Захоплює різно-барвність пелюсток: червоні, білі, жовті, бордові, рожеві, золотисті, фіолетові, тигрові, оранжеві...

Також у липні стартують жоржини. Здається, що вони мають самі тільки переваги: довго та яскраво цвітуть – аж до перших приморозків, гарні в букетах, швидко розмно-

жуються. Прибавши одну бульбу жоржини весною, восени вже можна із кимось обмінятись. Декоративні, кактусоподібні, помпонні, кулясті, бордюрні, галереїні – усі радують нас рясним цвітінням до пізньої осені.

Заключним етапом у цьому «калейдоскопі» є цвітіння чемерника (прим. ред. – йдеється про відому рослину, російська назва якої «морозник»). Теплої осені, наприкінці листопаду, коли інші квіти вже приготувалися до відпочинку, трапляється, що ця квітка постає перед нами у всій своїй красі. Навіть віршовані рядки спали на думку:

Що за диво чемерник цей?
Розквітає у морозі.
Ніжні квіточки дарує
Людське серденько мідзе...

Звичайно, будь-який квітник не виглядає повною мірою довершеним без однорічників. Сальвія, тагетес, цинія, айстри, лаватера, космея, духмяний горошок, ротики садові, календула, вербена та безліч інших. Усі вони швидко розростаються, й за один сезон із них можна створити чудові квітники, прикрасити ними веранду, балкон, перголу, висадити у підвісні кошики чи віконні ящички. Однорічники швидко зацвітають і тішать нас аж до самих приморозків.

Наталія Миколаївна
Гаврук, с. Топільне,
Волинська обл.

високі. Маю понад 60

сортів, які викопую щороку та зберігаю в прикопці чи підвалі. Роботи з ними дуже багато, проте, крім душевної насолоди, вони дають ще й матеріальну підтримку. З одного маточника за сезон можна отримати з десяток нових кущів. Хризантема не боїться незначного пониження температури восени. На одній зі світлин видно, яка гарна вона після перших приморозків!

Ще у серпні-вересні цвітуть хости, очітки приваблюють бджіл своїм останнім нектаром, доцвітають канні, широкі бругманії.

Нічого не згадати про троянди – несправедливо. За кра-

А чемерник буває квітуючим...
Коли ми зими зустрічаем...

Мене два сонечка зіріли:
Небесне та оце – квіткоє!

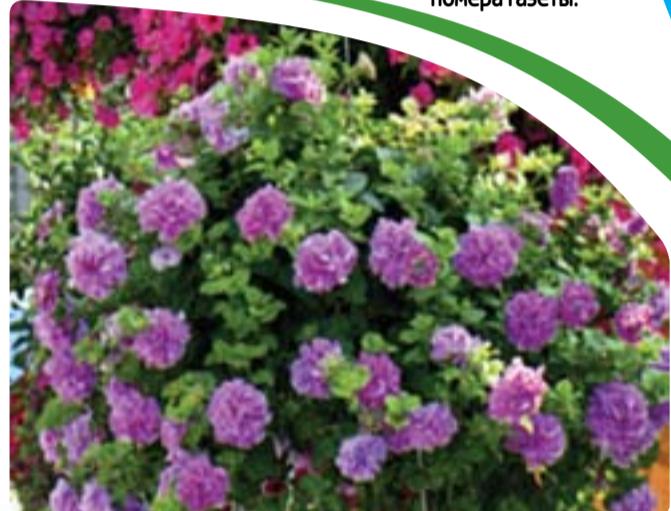
Дарую квітами я, турботую.
Вони мені – свою красу

Рассада однолетних растений

Дорогие читатели! Агрофирма «Сортцветовощ» впервые предлагает вашему вниманию каталог посадочного материала однолетних цветов. В последние годы на рынках и в цветочных магазинах появились в продаже прекрасные однолетние цветы в подвесных корзинах, от которых просто не отвести глаз – сурфинии, вербены, плющлистные пеларгонии. Но чаще всего мы можем такими растениями только полюбоваться со стороны – цена за одно цветущее «облако» достигает 50-70 грн. Да и семян таких растений в продаже практически не бывает, поскольку большинство из них размножается вегетативно – с помощью черенков. Ди-рекция агрофирмы проанализировала ситуацию и решила: а почему бы не предложить нашим читателям укорененные черенки этих растений?! Высадив их по 2-3 штуки в один большой подвесной горшок, через некоторое время вы получите не менее роскошные экземпляры, чем в цветочных магазинах. Для любителей комнатных растений мы включили в свой ассортимент прекрасную мандевиллу и эффектные пеларгонии, многие из которых примечательны не только необычной окраской цветов, но и маxровой формой. В теплое время года эти растения станут украшением вашего балкона или террасы, а на зиму их заносят в дом.

Все растения перед отправкой будут аккуратно упакованы, чтобы при пересыпке или перевозке они не сломались и не помялись. Отправка растений будет выполняться в апреле 2010 года.

Внимание! Количество предлагаемых укорененных черенков ограничено. Свои заявки направляйте на протяжении месяца со дня получения этого номера газеты.

Петунии

сурфиния «Double Lilac»

1934 3 шт. 30 грн.

сурфиния «Blue Vein»

1932 3 шт. 30 грн.

сурфиния «Burgundy»

1933 3 шт. 30 грн.

сурфиния «Purple»

1943 3 шт. 30 грн.

ампельная «Priscilla»

1957 3 шт. 30 грн.

ампельная «Raspberry Blast»

1958 3 шт. 30 грн.

вербены

1900 3 шт. 34 грн.

1903 3 шт. 34 грн.

1901 3 шт. 34 грн.

1902 3 шт. 34 грн.

1905 3 шт. 34 грн.

1904 3 шт. 34 грн.

1906 3 шт. 34 грн.

1934 3 шт. 30 грн.

1938 3 шт. 30 грн.

1940 3 шт. 30 грн.

1942 3 шт. 30 грн.

1950 3 шт. 30 грн.

1944 3 шт. 30 грн.

1945 3 шт. 30 грн.

1946 3 шт. 30 грн.

зональна «Blanca»
1911 3 шт. 40 грн.

зональна
«Flower Fairy Rose»
1912 3 шт. 40 грн.

курчава «Angeleyes Orange»
1920 3 шт. 40 грн.

курчава «Angeleyes Burgundi»
1918 3 шт. 40 грн.

зональна
«Flower Fairy Berry»
1910 3 шт. 40 грн.

зональна
«Flower Fairy Violet»
1913 3 шт. 40 грн.

курчава «Angeleyes Burgundi Red»
1919 3 шт. 40 грн.

курчава «Angeleyes Bicolor»
1917 3 шт. 40 грн.

курчава «Angeleyes Randy»
1921 3 шт. 40 грн.

зональна
«Lorena»
1916 3 шт. 40 грн.

зональна
«Flower Fairy White Splash»
1914 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Blue Sybil»
1923 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Purple Sybil»
1928 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Mexica Tomcat»
1924 3 шт. 40 грн.

зональна
«Leonardo»
1915 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Pac. Apricot»
1926 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Red Sybil»
1929 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Blanche Roche»
1922 3 шт. 40 грн.

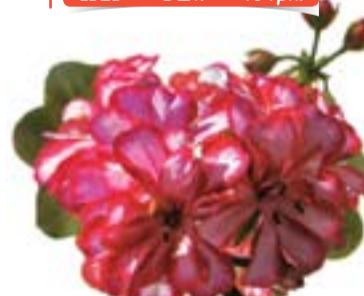
сурфінія «Hot Pink»
1941 3 шт. 30 грн.

ампельна «Merlot»
1956 3 шт. 30 грн.

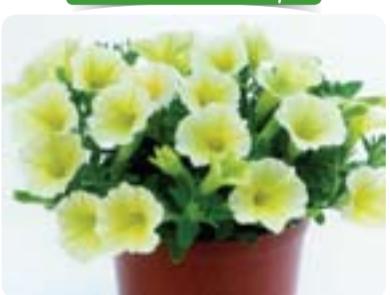
плющелистна «Pink Sybil»
1927 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Mexicanerin»
1925 3 шт. 40 грн.

плющелистна «Ville de Paris Rot»
1931 3 шт. 40 грн.

сурфінія «Table White»
1948 3 шт. 30 грн.

сурфінія «Double White»
1957 3 шт. 30 грн.

ампельна «Corona Amethyst»
1954 3 шт. 30 грн.

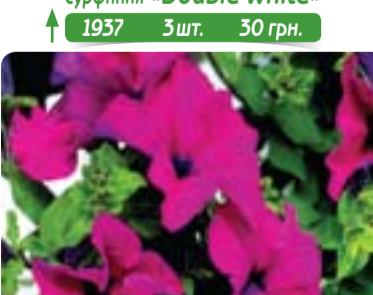
плющелистна
«Ville de Dresden»
1930 3 шт. 40 грн.

сурфінія «Table Salmon Vein»
1947 3 шт. 30 грн.

ампельна «Chili Red»
1953 3 шт. 30 грн.

сурфінія «Giant Purple»
1939 3 шт. 30 грн.

ампельна «Bordeaux»
1952 3 шт. 30 грн.

сурфінія Смесь
1951 3 шт. 30 грн.

«Red»
1908 1шт. 38 грн.

«Cosmos White»
1907 1шт. 32 грн.

«Super Trouper»
1909 1шт. 40 грн.

Новинка 2010 года!
Первый махровый сорт мандевиллы!

**Внимание! Опасно для детей!
Все растения мандевиллы ядовиты!**

Мандевилла

Це й досі квітнуть деякі фуксії, занесені з подвір'я. Симпатичні, веселі «балеринки» в різноварвих спідничках «дотанцюють» свій осінній вальс. Коли відцвітуть, зменшує полив і ставлю їх якомога ближче до скла, бо там холодніше. З настанням весни пагони починають швидко рости, та світла ще малувато й вони сильно витягаються. Доводиться «підстригати». Зрізані гілочки дуже добре вкорінюються у склянці з водою. Найбільше люблю такі сорти, яким легко можна надати кущової або напівмапельної форми. Мої улюблені: *Балерина*, *Wild Beautiful*, *Bella Rosella*. Кущики їхні можна сформувати компактними, а квіти мають велики.

Фіалочки - це взагалі невтомні «бджілки». У них немає яскраво вираженого періоду спокою, і тому вони можуть милувати очі своїм цвітінням протягом усього року. Особливо охоче квітнуть зеленоквіткові сорти. Наприклад, *Frozen in Time* - «шапка» дрібних біленьких зірочок зі смарagdовою широковою смугою по краю пелюсток квітів завжди. Нові квіточки розкриваються й розкриваються, а старі не поспішають в'януть.

Сенполія «Frozen in Time»

градусів. Придбала я її минулого осені. В одному горщику росло чотири рослинки. Не дивлячись на твердження, ніби азалія дуже чутлива до травмувань кореневої системи, вирішила розсадити. Сказано - зроблено! Та, діставши рослинку з вазона, вже пожалувала, що й затягла таке: корені настільки щільно й міцно переплелися між собою, що нагадували мочалку з люфи. Але відступати було пізно, та ми до цього й не звикли. «Варварським» методом, з горем пополам таки розділила. Землесуміш зробила із хвойного перегною, шматочків соснової кори, торфу та піску. На дно горщика поклада дренаж. Шикарного цвітіння побачити не вдалося, бо рослинка всі сили спрямувала на «приживання». Поливати намагалася так, аби земля завжди була вологою. Приблизно раз на два тижні поливала підкисленою водою. Іноді замість поливу обкладала кубиками льоду, іноді - снігом.

Навесні, коли почали відростати молоді ніжно-зелені листочки, я прищипнула кінчики пагонів для пишності кущика. Влітку внесла свою азалію на подвір'я та поставила з північного боку будинку. Рекомендую прикупувати горщики в землю, але я цього не робила. Поливала, щоб ґрунт не пересихав, зрідка підживлювала добрею «Азалією» дозою вполовину меншою, ніж вказана на флаконі.

Пример оформления заказа:

Иванов Иван Иванович, ул. Мира, д. 5, кв. 5, г. Одесса, 65237
Контактный телефон: 8(111)11-111-1111

Наименование культуры	Код	Кол-во упаковок	Цена упаковки	Сума, грн.
Хризантема «Masotti orange»	1677	1	27,00	27,00
Морозник черный «Maximus»	1700	2	42,00	84,00
Итого				111,00
Смородина «Софииевская»	7569	2	27,00	54,00
Яблоня «Чемпион»	7480	1	47,00	47,00
Итого				101,00

Пожалуйста, заполняйте все данные очень внимательно. Указывайте точно наименование культуры, код, количество упаковок по каждому виду и цену. Но если вам сложно указывать латинские названия сортов - достаточно правильно указать код. И еще одна просьба: пишите свой адрес, фамилию, имя, отчество очень четко и только печатными буквами. Неаккуратно и неправильно оформленные заказы будут выполняться во вторую очередь! Не высыпайте предоплату!!!

Минимальная стоимость отправляемой посылки с заказом - 50 грн.

Цены, приведенные в каталогах, могут быть изменены по некоторым позициям в ту или иную сторону в зависимости от цен фирм-производителей и курса валют.

Як добре, що є зима!

Минула весна, білокрилою чайкою пролетіло тепле літєчко, добігла кінця осінь... На зміну першим проліскам, тюльпанам, нарцисам приходять величні лілії, ошатні троянди, потім - жоржини, чорнобривці, айстри, хризантеми... А тут і перші приморозки... І замовкає квіткова рапсодія. Сумно схиляють свої голівки айстри, жоржини «переїжджають» до холодного підвала, «впадають у сплячку» троянди - засинає все до весни. Але зелено її затишно в будинку. Тут вічна весна завдяки кімнатним квіткам. Люблю їх за те, що вони завжди поруч, без огляду на дощ, мороз чи хурделицю.

Цей сорт певно для гурманів, але є в ньому якась «родзинка» і він уже років п'ять залишається одним із моїх улюблених.

На найхолоднішому підвіконні квітне азалія. Її до вподоби температура не вища 15-16

градусів. Придбала я її минулого осені. В одному горщику росло чотири рослинки. Не дивлячись на твердження, ніби азалія дуже чутлива до травмувань кореневої системи, вирішила розсадити. Сказано - зроблено! Та, діставши рослинку з вазона, вже пожалувала, що й затягла таке: корені настільки щільно й міцно переплелися між собою, що нагадували мочалку з люфи. Але відступати було пізно, та ми до цього й не звикли. «Варварським» методом, з горем пополам таки розділила. Землесуміш зробила із хвойного перегною, шматочків соснової кори, торфу та піску. На дно горщика поклада дренаж. Шикарного цвітіння побачити не вдалося, бо рослинка всі сили спрямувала на «приживання». Поливати намагалася так, аби земля завжди була вологою. Приблизно раз на два тижні поливала підкисленою водою. Іноді замість поливу обкладала кубиками льоду, іноді - снігом.

Наприкінці літа помітила безліч бутонів. Перед загрозою приморозків внесла азалію в дім. Тепер квітне вона на підвіконні яскравими малиновими вогніками. «Розпустила» свої кіски белоперона крапельна. Влітку наче її непримітна була, а взимку її жовто-червоні «шишечки» ніби випромінюють тепло.

Дуже люблю духмяні квіти. Зараз, наприклад, квітне фортуна (рослина з родини цитрусових). Навіть коли розкриється всього одна квіточка, по кімнатам розноситься такий аромат, ніби їх цілий букет.

А мирт, лавр і розмарин можна любити і без квітів. Варто легенько доторкнутися до листочків - і відчуєш солодкоп'янкий подих екзотики. Мирт я сформувала у формі штамбового деревця. Кінчики пагонів постійно прищипую, щоб надати йому пишної кулястої форми.

Декоративно-листяні рослини виглядають красиво, незалежно від пори року. Фікуси, драцена, шеффлера, цисуси, пальми, монстера створюють справжні джунглі. Мешкаю вони у невеликій кімнаті: на підвіконні, на полиці, на підлозі, на тумбочці. Тому, перш ніж, приміром, відчинити вікно, треба продергтися крізь справжні «хаці».

Як все таки добре, що є зима! Адже, крім холоду й морозу, це ще й довгі вечори, коли можна підвісти підсумки зробленого й недоробленого, щось спланувати, обміркувати.

Більше часу на «спілкування» з домашніми квітами, бо влітку до них часто «руки не доходять». І, нарешті, з'являється час просто про все це написати!

Нехай кожна, навіть малесенька, квітка приносить вам радість. Нехай кожний наступний день буде кращим за попередній. І нехай завжди буде до чого прагнути, бо буде мета - будуть і перемоги!

Ірина Петрівна Галета,
смт Жовтневе, Сумська обл.

Моя маленька помічниця - донечка Анютка з азалеєю

Мирт. Влітку квітне білими ароматними квіточками

Фуксія «Балерина»

НАПОМИНАЕМ: со следующего года доставка заказов – БЕСПЛАТНО!

Условные обозначения:

*4-5 - месяцы цветения растения; ♦45 - номер недели в году, в котором начинается цветение;
◆ - требует пасынкования; * - управляемое цветение: для открытого грунта - сокращение длины светового дня (либо заносить в теплицы, веранды); ↑150 - высота растения, см

Приобрести посадочный материал цветов можно также в магазине

«НАШ САД»

(г. Харьков, ул. Кооперативная, 22)

Заказы направляйте

по адресу письмом: а/я 195, г. Харьков, 61003;
или по факсу: 0-57-731-32-14, 0-57-731-18-63;
либо на e-mail: sortvetov@kharkov.ukrtelecom.net, orders@cib.net.ua
Заявки в устной форме (по телефону) не принимаются!

Информация по заказам: 0-96-39-78-814, 0-50-228-66-48

Заказы по E-mail

1. Пожалуйста, указывайте свой полный почтовый адрес внутри прикрепленного файла.

2. Имя прикрепленного файла должно начинаться с вашей фамилии.
Например: Иванов Иван Иванович.doc

Продовження. Начало в «СВ» № 11 за 2009 р.

І для души, і для семейного бюджета

Фіалка «Frizzle Sizzle F1»

Маргаритка

Лаватера «Twins Cool»

Ізотома

Гвоздика турецька

Лобелія ерінус каскадна

Гацанія

Фіалка Віттрока «Cats F1»

Колокольчик середній

Вербена

Лобелія ерінус смесь

Диасція бородатая

Хейрантус

Немезія «KLM»

Четоводи, які займаються вирощуванням рассади однолітніх цвітів для продажі, рідко обмежують свій асортимент тільки петунією, хоча іноді на це растенія додається основний акцент. На які ж ще летники стоять обратити увагу? Прежде за все, на гацанію жестковату. Посадочного матеріала цього однолітнього растення ще не так багато на нашому цветочному ринку, але ті, хто займався реалізацією гацанії, вважають її культуру дуже перспективною. У гацанії крупні яскраві цвіти, що дуже приваблюють українськими покупателями. Особливо популярні підсортові сорти, такі як у гибрида «Kotiki Stars & Stripes F1», представлена в нашому каталогі. У дальнішому ми плануємо розширити асортимент цієї культури. Хорошо продається також лобелія ерінус. Це растеніе може рости в підлітку - там, де інші летники будуть погано розвиватися, наприклад, балкони і лоджії северної експозиції. Для підвісних корзин використовують лобелію ерінус каскадну.

Ще одне перспективне, на моїй думці, однолітнє растеніе для реалізації цветущої рассади - немезія зобовидна. Якщо смесь «Триумф» представлена в нашому каталогі, то сорт «Датський флаг» має унікальні двухцвітні красно-білі цвіти, а «KLM» - сине-білі. Продовжує оставатися популярною на цветочному ринку вербена гибридна. Сортосерія «Novalis», представлена в нашому каталогі, досягає висоту всього 20 см. Растенія відрізняються округлою формою куста, раннім цветенням і яркими расцвітками соцветій. Помимо вказаної культури, також можна порекомендувати диасцию бородату «Розовая королева», яка відлично смотріється в підвісних корзинах, лаватеру тримесячну «Twins Cool» і «Twins Hot» - завдяки компактним розмірами ці растенія можна вирощувати в вазонах, а також модну в Західній Європі і поки ще редку у нас ізотому (лаурентію) пазушну.

Цвітуща рассада некількох двулетніх цвітів пользовається у покупачів не меншою популярністю,

чем однолітніх. Всегда добре продаються цветущі маргаритки, особливо махрові сорти. Кустики цих растеній дуже компактні, а цвіти пышні і достатньо великі - така культура ідеальна для реалізації, оскільки не займає багато місця при транспортуванні, і завдяки високої декоративності, приваблює покупачів. При вирощуванні цього растення можна обойтися без теплиці. В маєнію семена маргариток сіють в парник або просто в отворений ґрунт, сіянці пикирують (опять же - в парник або в гряди отворенного ґрунта), а в августі-січезні молоді растенія сажають на відстань 20-25 см один від одного. В цьому випадку ранні весни, що дає віддачу, земля, що буде мати цветущий посадочний матеріал, готовий до реалізації. Якщо ви планируєте зайнятися продажею посадочного матеріала декоративних растеній на осінь, маргаритки дуже спрощують ваш асортимент. Для осеннього цветення їх семена висевают в березні, а молоді растенія на гряди высаживають в маєнію. Цвітущі маргаритки можна виростити навіть в новогодніх праздниках. Для цього їх семена висевают в іюні, потім сіянці пикирують в стаканчики і по можливості держать їх в прохолодному місці. В жовтні маргаритки пересаживають в 9-10-сантиметрові горшки і містять їх при температурі близько 4°C, а вже в другій половині листопада переносять в теплицю, де підтримують температуру близько 15°C.

Хотя маргаритки дають обильний самосів, в семенному поколінні вони нерідко розщепляються і не зберігають махровість. Поэтому для вирощування полноценної рассади необхідно єжегодно висевати якісні семена або ділити найменше красиві кустики.

Ще одне двулетнє растеніе, цветуща якого пользовається величезним спросом - фіалка Віттрока, як і маргаритки, також може бути вирощувана в теплиці, у кого немає теплиці. Цвітки анютиних глазок поражають не тільки своєю красою, але і способом розцвітіння, які відрізняються від інших.

Помимо маргариток і анютиних глазок на цветочному ринку востребовані також посадочний матеріал і інших двулетніх: турецької (синонім бородатої) гвоздики, колокольчика середнього, хейрантуса (лакфіоли) і некотирьох інших.

Продумавши асортимент цвітів, посадочний матеріал якого ви можете предложить покупачам, не забудьте включити в нього многолітні, але про це ми поговорим в наступному разі.

Ірина
Соколова

Время готовиться к весне

Продолжение. Начало в «СВ» №№9-11 за 2009 г.

Камассия

Камассия – универсальное растение для самых разных цветников. Ее можно использовать в прибрежной зоне водоема, и в рокарии. Она прекрасно смотрится высаженная группой вдоль дорожки с ирисами сибирскими и бородатыми, в виде яркого акцента на фоне лужайки, возле кустарников или хвойных деревьев. Это замечательное растение для оформления многолетних цветников в пейзажном стиле. В ландшафтном озеленении чаще используются три вида камассии.

Камассия Кузика (*Camassia cusickii*). Наиболее раннецветущий вид, и в середине мая его цветы могут составить компанию поздним тюльпанам. Очень приятное сочетание длинных сизо-зеленых листьев, собранных в основании растения, и нежно-голубых цветов на высоком (60-80 см) цветоносе. В плотном кистевидном соцветии поочередно распускается до сорока крупных, звездообразных цветков, украшенных яркими золотисто-желтыми тычинками, парящими в воздухе на длинных нитях. Особенно красив крупноцветковый сорт «*Zwanenburg*» с голубовато-пурпурными переливающимися, словно светящимися, лепестками. Цветение длится около двух недель. В отличие от других видов, луковицы камассии Кузика несъедобны.

Камассия Кузика

Камассия Лейхтлина

(*Camassia leichtlinii*). Самый красивый и мощный вид камассии. Крепкие стройные цветоносы поднимаются вверх до метра, у некоторых сортов достигают 130 см. Цветет в конце мая – начале июня. Один за другим снизу вверх распускаются крупные (4 см в диаметре) цветы, в некоторых соцветиях их количество достигает сотни. Верхняя часть стройного соцветия буквально усыпана цветками. Продолжительность цветения такого «колоса» около 15-20 дней. Этот вид камассии наиболее влаголюбив и в меньшей степени, чем другие, нуждается в дренаже. Крупные луковицы съедобны.

На основе камассии Лейхтлина создано большое количество декоративных форм и сортов с голубовато-синими, темно-синими, фиолетовыми, белыми и даже махровыми цветами. Наиболее интересны крупноцветковый сорт «*Electra*» с огромными до 5 см в диаметре голубовато-лиловыми звездами цветов и садовые формы с простыми белыми – Альба и махровыми цветами – Семиплена.

Камассия Лейхтлина Альба (*C. leichtlinii var. alba*). Растение высотой 50-70 см, на соцветии формируется до 30 цветков. Цветы крупные до 4 см, белые с легким зеленовато-желтым оттенком по краю лепестков и розово-лиловыми тычинками на длинных белых нитях. Цветет в начале лета, в течение двух недель.

Камассия Семиплена

Камассия Лейхтлина Семиплена (*C. leichtlinii semiplena*). Очень красивая и редкая форма камассии с махровыми кремово-белыми цветами, собранными в неплотное колосовидное соцветие длиной 40 см. Высота всего растения 70 см. Внешне эта форма камассии очень напоминает махровую туберозу. Цветет растение в июне.

Обычно узкие поникающие прикорневые листья камассий, выраставшие задолго до появления цветоносов, особого декоративного значения не имеют. После окончания цветения, ближе к концу июля, они желтеют и отмирают. Совсем другое дело **камассия Квамаш** (*C. quamash*), точнее ее сорт «*Blue Melody*», имеющий зеленые листья с четким белым окаймлением по краю. Эти невысокие растения с яркими синими цветами и желтыми пыльниками тычинок в окружении пестрой листвы производят впечатляющий декоративный эффект. Еще один замечательный сорт этого вида «*Orion*» создан специально для рокарии и альпийских горок. При высоте растения всего 40 см, длина соцветия составляет почти 20 см, а крупные (редкость для этого вида) цветы выделяются насыщенной синей окраской. В маленьком каменистом садике эти симпатичные малютки с аметистовыми цветами, выглядят изысканным подарком. Цветет в конце весны – начале лета в течение 10-15 дней. Кстати, небольшие луковицы камасии Квамаш тоже используются в пищу, за что этот вид получил название – камассия съедобная. Глубина посадки не более двух размеров высоты луковицы и составляет 6-10 см.

Кардиокринум

С этими оригинальными растениями семейства лилейных даже продвинутые украинские цветоводы знакомы только понаслышке, и уж совсем немногие могут похвастаться наличием в саду эффектных гигантских «лилий». Кардиокринумы действительно внешне напоминают трубчатые лилии. Те же крупные воронковидно-трубчатые ароматные цветы, такие же большие луковицы, состоящие из незамкнутых мясистых чешуй. Но на этом сходство растений заканчивается. Мощные, огромные растения кардиокринума поражают высоченным толстым стеблем от 1,5 до 3 м высотой и широкими (30 см) блестящими листьями сердцевидной формы на длинных черешках. Название происходит от греческих слов «кардио» – сердце и «кроин» – лилия, т.е. «сердцевидная лилия», что обусловлено формой его листьев.

Кардиокринум – растение для опытных цветоводов, любителей экзотики, получающих удовольствие от знакомства с новыми редкими экземплярами Флоры. Род кардиокринуму насчитывает четыре удивительных вида, произрастающих в азиатском регионе от нижнего пояса Гималаев

и юго-западного Китая до островов японского архипелага, включая Сахалин и Курилы. Эти многолетние растения не только самые высокие в семействе лилейных, но и совершенно уникальны в плане своего развития. Многолетний кардиокринум является монокарпиком, то есть растением, которое цветет и образует семена единственный раз в жизни, после чего умирает. Взрослая луковица расходует свои питательные вещества на стремительно растущий цветонос, вынося его к свету, и отдав все силы на развитие будущей жизни, высыхает. Так что к моменту феерического цветения растения, жизненный путь материнской луковицы полностью завершен и ее уже не существует. К счастью и утешению цветовода, у основания стебля остаются 3-5 дочерних луковичек, образовавшиеся в пазухах чешуй засохшей материнской луковицы. Правда пройдет еще не один год пока они полностью сформируются и достигнут репродуктивного возраста. Цветение их следует ожидать только через 3-4 года. Но кроме «малолетних» деток растение успевает образовать массу созревших семян. Со временем размножившиеся из семян и дочерних луковиц растения обеспечивают ежегодное цветение этой культуры в вашем саду. Не правда ли, удивительное растение, словно птица-Феникс возникающая «из пепла»!

Но чтобы чудесная «птичка» не покинула ваш сад навсегда, после цветения аккуратно отделяем «детку» от материнского растения, желательно это сделать до отрастания у них собственных корней. Если вы планируете собрать семена, то придется перенести эту работу на раннюю весну в самом начале вегетации. Постарайтесь как можно меньше травмировать корни пересаживаемых луковичек-деток. Неотделенные своевременно «детки» образуют к осени пучок мелких розеток у основания отмирающего стебля и обычно хуже переносят зимовку.

Место для посадки кардиокринума подбираем тихое, хорошо прогреваемое, защищенное от сквозняков и холодного ветра. Но при этом луковица, корневая система и приземная розетка листьев должны быть защищены от прямых солнечных лучей высокими травами, стеблями и листьями других растений. Для южных областей Украины следует остановить свой выбор на уголках сада с «дозированым» количеством солнца в полуденные часы.

Кардиокринумы влаголюбивы и абсолютно не терпят пересыхания грунта. В период вегетации почва должна быть всегда умеренно влажной. Но избыток грунтовых и поверхностных вод особенно в осенне-зимний период – прямой путь к гибели луковиц.

Кардиокринумы предпочитают хорошо дренированные плодородные почвы, на основе слабоглинистой или дерновой земли с добавлением пере-

превших листьев. Можно добавить компостного или навозного перегноя. На дно посадочной ямы (50 x 50 см) положите дренаж из битого кирпича и сверху – слой крупнозернистого песка. Луковицы высаживаем осенью в конце сентября – начале октября, но не «по общему правилу» (2-3 высоты луковицы), а по особому,циальному для кардиокринума сцепарию. Луковицу лишь слегка присыпаем землей, так, чтобы весной ее верхушка находилась на уровне земли или слегка возвышалась над ее поверхностью. Расстояние между растениями 90 см. С наступлением устойчивых холодов место посадки тщательно укрываем сухим листом, а после установления морозов еще и лапником. Вообще для этих растений лучше использовать воздушно-сухое укрытие. Чем выше снежный покров, тем комфортнее зимует растение. Ранней весной для отрастающих розеток листьев потребуется притенение от солнца и защита от поздних весенних заморозков.

Кардиокринумы хорошо размножаются семенами, которые в избытке образуются после цветения. Для выращивания сеянцев подбираем полузатененное место. Лучше высевать семена в грунт сразу после сбора, но можно посеять и весной, после стратификации. Всходы появляются на следующий год после посева, молодые растения, выросшие из семян, зацветают через 8-10 лет.

В этом году читателям «СВ» поступали две разновидности этой культуры: кардиокринум гигантский и кардиокринум гигантский вариация юньнаньский. Оба – выходцы из западного Китая и северо-западной Бирмы, где произрастают по склонам гималайских ущелий вдоль ручьев и в темистичных лесах среди кустарников.

Кардиокринум гигантский, или лилия гигантская (*Cardiocrinum giganteum var. giganteum*). Высота растения 1,5-3 метра. Цветет в конце июля-начале августа. Кистевидное соцветие несет около 20 крупных цветков. Цветки трубчатые, слегка поникающие, длиной 12-17 см, чисто-белые или слегка кремовые с зеленоватым оттенком снаружи и с пурпурными штрихами внутри зева. Аромат тонкий, приятный, к вечеру становится сильнее и приобретает более насыщенные специфические нотки. Луковица крупная, диаметром до 15 см, белого цвета, с незамкнутыми крупными чешуями. Прикорневые листья светло-зеленые, блестящие, сердцевидной формы на длинных черешках, стеблевые листья мельче.

В культуре известен с 1852 г.

Кардиокринум гигантский вариация юньнаньский (*Cardiocrinum giganteum var. yunnanense*). Был открыт совсем недавно (в 90-х годах ХХ века) и только-только появился в каталогах западных фирм. У растения глянцевые, сердцевидные листья, особенно декоративные весной, когда имеют бордово-пурпурный оттенок.

По мере развития растения цвет листвы меняется на темно зеленый. В середине лета растение выкидывает мощный цветонос высотой до 120 см с десятью-двадцатью огромными (20-25 см в длину) ароматными белыми цветами. Внутри цветка, по краю и в центре лепестков, широкие пурпурные мазки. В отличие от поникающих трубчатых цветков *C. giganteum* у юньянанской разновидности цветки смотрят скорее в стороны, да и луковица не такая крупная – ее диаметр 8-10 см.

Кардиокринумы необыкновенно эффектные растения. Особенно хороши они на фоне зеленой травы и хвойных растений, не потеряются и в миксбордере, среди многолетних травянистых растений. Необычный вид редчайшей гималайской «лилии» и аромат ее прекрасных цветов доставят вам столько удовольствия, что все финансовые затраты и хлопоты по выращиванию растения быстро забудутся.

Кандык

Это забавное название принадлежит довольно редким гостям нашего сада. Научное название растения *Erythronium* происходит от древнегреческого «*erythros*» – красный, что указывает на окраску цветка европейского вида. Более привычное для нас слово кандык пришло из тюркского языка. С различных диалектов этого древнего языка оно переводится по-разному, но в названии растения народ подметил и отобразил его наиболее характерные особенности. За красоту и обильное цветение в Хакасии растение называют «хандых» князь (хан) горы, у алтайцев и киргизов «кёндык» – «выстреливающий», то есть внезапно появляющийся. Большинство видов рода эритрониум произрастают в Северной Америке (15 – на западе континента, 5 – на востоке) и только 4 вида растут в Евразии. На основании территориальной принадлежности и биологической близости их подразделяют на две большие группы – евроазиатскую (кандыки европейский, сибирский, кавказский, японский) и американскую группу.

В Европе и на территории стран СНГ наибольшее распространение получили кандыки европейский и сибирский. Практически не известны нашим цветоводам представители кавказского и японского видов. Хотя посадочный материал сортовых «японцев» можно отыскать в европейских питомниках или выписать по каталогу «СВ». Они характеризуются неплохой зимостойкостью и прекрасно размножаются. А вот распространение белоснежного кавказского красавца сдерживает слабое и нестабильное вегетативное размножение, поэтому питомники его не жалуют, посадочный материал и семена его можно отыскать только у коллекционеров. Хотя для наших южных регионов кандык кавказский, возможно, один из наиболее интересных и перспективных видов. Легко переносит жаркое лето, менее требователен к увлажнению почвы.

Эндемик Кавказа. Встречается в горах западного и северо-западного Кавказа, включая Черноморское побережье в окрестностях Майкопа, Горячих ключей и Новороссийска. Имеется реликтовый участок ареала в Ставропольском крае. Сегодня этот редкий вид занесен в Красную Книгу исчезающих растений и о том, что когда-то им были покрыты все горы Кавказа, напоминают только названия сел и аулов.

А теперь познакомимся с разными видами эритрониума поближе.

Представители евроазиатской группы

Самыми первыми в саду зацветают евроазиатские виды: кандык кавказский и сибирский. Неделей позже появляется кандык европейский. Лишь только сойдет снег, а сквозь опавшие листья уже пробиваются тугие, темно-бордовые «клювики» листьев. Едва отогревшись на солнце, листья, словно две широкие ладошки распахиваются, и на грациозно изогнутом стебельке распускается удивительный цветок, одновременно похожий на цикламен и миниатюрную дикорастущую лилию. В обрамлении короны алыч, розово-лиловых или белых лепестков тихо покачиваются тяжелые пыльники. На солнце бутоны раскрываются буквально на глазах. Каждый цветок держится открытым 5-8 дней, и в общей сложности вся куртина с растениями декоративна в течение 12-15 дней. За это время размеры «лепестков» увеличиваются в 1,5-2 раза, а длина цветоноса в 3-4 раза. Яркая мраморно- пятнистая окраска листьев постепенно светлее и исчезает, не отвлекая взор от нежной красоты венчика.

Кандык, наверное, самый необычный и удивительный первоцвет из тех, что мне довелось видеть. С наступлением сумерек, а также в пасмурные и дождливые дни, завернутые лепестки цветка опускаются вниз, предохраняя пыльцу и пестик от намокания и холода. Подобное явление можно наблюдать и у других растений, но здесь оно выражено особенно заметно. Словно чуткий барометр, кандык следит за погодой и быстро реагирует на малейшие ее изменения. Иногда поворот на 180° лепестки растения совершают неоднократно в течение одних суток.

До начала прошлого века кандыки сибирский и европейский считались вариациями одного и того же вида – эритрониум дэнс-канис, но теперь выделены в самостоятельные виды – кандык европейский, или кандык собачий зуб (*E. dens-canis*) и кандык сибирский (*E. sibiricum*).

Кандык сибирский и его сорта обладают самыми крупными цветами, размер венчика составляет 6-7 см, а прочные цветоносы вытягиваются до 20-25 см. Да и вообще, внешне «сибиряки» выглядят мощнее остальных видов группы. Окраска цветка значительно ярче и насыщеннее, чем у «европейца». Ареал естественного произрастания кандыка сибирского очень обширен – Западная (Алтай) и Восточная Сибирь (вдоль Ангары и в Саянах), вплоть до Монголии.

Растёт по опушкам пихтово-еловых и кедровых лесов, на лесных пойменных лугах, в альпийском поясе гор около тающих снегов и на каменистых сопках в предгорьях. Неприхотливое и абсолютно зимостойкое в культуре растение. Цветет в саду одновременно с крокусами и ранними мелколуковичными. Ему не страшны возвратные холода, венчик цветка выдерживает морозы до -5°C. Хорошо размножается вегетативно и самосевом. Единственный недостаток культуры – хрупкие, легко повреждающиеся длинные луковицы.

Кандык европейский более изящный и миниатюрный вид. У него узкие продолговатые листья, маленькие цветы размером 2 см и невысокий цветонос, всего 10 см. Характерный признак вида – окраска пыльников цветка. У кандыка сибирского и его сортов пыльники золотисто-желтые, а у европейского – фиолетово-синие. Но, пожалуй, главное отличие от других видов – своеобразная форма луковицы, точная копия собачьего клыка. Именно ей кандык европейский обязан своим видовым названием *dens-canis*, что с латыни так и переводится – «собачий зуб». Родина «собачьего зуба» субтропические и теплоумеренные зоны Европы, от Испании до Западной Украины. Растет в широколиственных лесах, среди зарослей кустарников нижнего пояса гор поднимаясь до высоты 1700 метров. Из-за активной рубки лесов у нас в стране растение практически исчезло и изредка встречается в Карпатах и Прикарпатье. Занесен в Красную Книгу Украины. Кандык очень плохо переносит пересадку, а уж в цветущем состоянии выкопанное растение обречено на гибель. Если вам посчастливилось встретить растение в лесу, подавите в себе соблазн нарвать букетик. Загляните в наш апрельский каталог, здесь вы найдете как видовой, так и сортовой посадочный материал кандыка европейского.

В культуру «собачий клык» был введен раньше всех, еще в XVI веке. Основной пик в селекции пришелся на 40-60-е годы XX века. В питомниках выращивают более трех десятков его сортов ярких насыщенных оттенков, с более крупным, чем у основного вида размером цветка (4-5 см) и высотой до 15 см. Наиболее популярны сорта *«Anna Carolina»* и *«La Beute»* с элегантными фиолетовыми цветами, пурпурно-фиолетовый *«Purple King»*, розово-фуксияевый *«Old Aberdeen»* и крупноцветковый розовый *«Pajares Giant»*. Неизменным успехом у цветоводов пользуются лимонно-желтый *«Citronella»* и двухцветная *«Lilac Wonder»* – розово-сиреневая с широким шоколадно-коричневым кольцом в карамельном зеве, а также белые с крупными блестящими лепестками *«Charmer»* и *«Niveum»* и раноцветущий *«White Splendour»*. Появились даже полумахровые сорта, такие как *«Moerheimii»*, имеющие цветки с 8-12 лепестками (вместо привычных шести). Цветет кандык европейский днем на десять позже сибирского и кавказского видов. По сравнению с сибирским он более ка-

призен и теплолюбив, но зато легче обзаводится деткой и дает хороший самосев, однако при выращивании на открытом солнце и в сухой почве без полива может не зацвести на следующий год.

Кандык японский (*E. japonicum*) зацветает позже всех из группы евроазиатов, во второй половине апреля. Родом он с тихоокеанских островов северной и центральной Японии, Сахалина и Корейского полуострова. Встречается на разнотравных лугах прибрежных сопок, а в горах – по опушкам лесов или в высокой траве на лесных полянах. За высокий (15-20 см) цветонос и крупные (до 6 см) розово-лиловые цветы с заворачивающимися вверх лепестками, его часто называют розовая лилия. Характерная черта – большие одиночные цветы с четким трехлопастным пурпурно-фиолетовым рисунком в основании широких лепестков и разновеликие по длине тычинки с сине-фиолетовыми пыльниками. На основе этого вида в Японии и Корее создано большое разнообразие сортов и гибридов форм, в том числе с махровыми цветами.

Считается более привередливым видом, чем два предыдущих. Но, скорее всего, это связано с неудачным подбором места при выращивании растения. Для успешной культуры ему необходимы умеренно-влажные, рыхлые и легкие перегнойные почвы. В саду высаживаем растение в тени дома (особенно на юге страны) или деревьев, либо в миксбордере, где более высокие растения и травы прикрывают находящуюся в земле луковицу от палящих лучей солнца. При выращивании в каменистом садике, луковицы лучше высаживать в основании горки. А небольшой водоем, размером не более полуметра, поможет создать растению необходимый микроклимат с повышенной влажностью воздуха.

Кандык японский – достаточно морозостойкое растение, зона выращивания 5-8. Выносит понижение температуры до -16...-18°C, поэтому в морозные годы и при отсутствии снега посадки следует укрывать слоем листьев. При соблюдении условий выращивания хорошо размножается семенами, а в основании луковицы формирует несколько деток.

С незапамятных времен луковицы кандыка сибирского и японского использовались местным населением в пищу и заготавливались впрок мешками. Их ели сырыми и варили, перемалывали в муку и добавляли в хлеб, мариновали и сушили. Кандык сибирский был настолько популярен, что именем растения называли месяц, на который приходилось его цветение. А кандык японский не утратил своего кулинарного значения и до сих пор, его луковицы являются составной частью многих национальных блюд Японии и Кореи. В традиционной восточной медицине порошок из луковиц используют наружно в составах при кожных заболеваниях и вовнутрь, как обволакивающее и мягкительное средство.

Подготовила Татьяна Санина

Продолжение следует

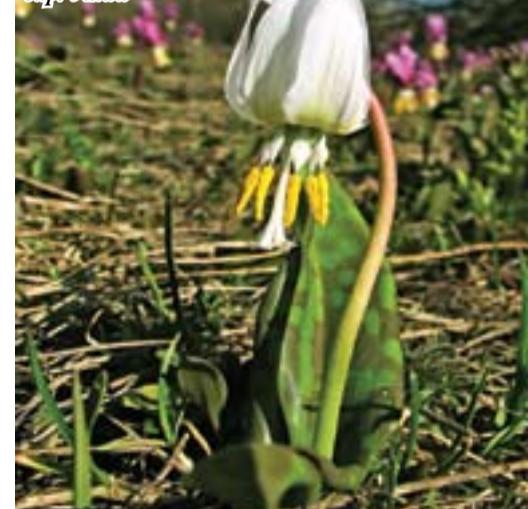
Кандык японский

Кандык кавказский

Кандык сибирский
вар. белая

Кандык сибирский

Кандык европейский
«Rose Queen»

Кандык европейский

Кардиокринум:
срезай отдельно
для сушки

Кардиокринум гигантский
вар. юньянанский

О тех, кому зимой холодно

У многих любителей часто возникают вопросы, нужно ли укрывать на зиму те или иные растения? В этой статье кратко изложены данные о том, какие растения и как укрывать на зиму. Эти сведения приводятся для северо-востока Украины. Так как это один из самых холодных регионов страны, то те рас-

тения, которые могут зимовать здесь, пусть даже под укрытием, в других местах будут наверняка расти и, возможно, без укрытия. Приведенные ниже сведения основываются на многолетних данных. В последнее время, в связи с общим потеплением климата, зимы стали более теплыми, но и более коварными. Так, из-за

теплой погоды в зимние месяцы может сойти снежный покров, а растения теряют зимнюю закалку, начинают набухать почки и трогаться в рост луковичные. Затем внезапно наступает резкое похолодание, и морозы в этом случае особенно опасны для растений. В таких случаях зимнее укрытие очень выручает.

Деревья и кустарники

Листственные

Вейгела. В суровые зимы подмерзают однолетние побеги у вейгелы красной *Bristol Ruby*, у белоцветковых форм и реже у вейгелы цветущей. Снизить обмерзание побегов можно прищипывая концы растущих веток в конце августа – начале сентября, что способствует лучшему вызреванию у них древесины.

Вейгела «Bristol Ruby»

Дафна обыкновенная, волчник, волчье лыко. У дафны в беснежные зимы могут вымерзать корни. В природе она произрастает в широколиственных лесах, где ее корни укрывают опавшая листва деревьев. В условиях культуры, если не утеплять корни сухими листьями, лапником или мульчей, растения дафны могут вымерзнуть.

Клен дланевидный, или веерный. Этот вид клена, и особенно его садовые формы в суровые зимы могут подмерзать. Его нужно высаживать в местах, защищенных от северных и северо-восточных ветров. Клен лучше растет не на прямом солнце, а в полутени. Пристволовые круги желательно мульчировать или укрывать сухими листьями.

Кизильник горизонтальный. У кизильника горизонтального в суровые и беснежные зимы подмерзают годичные ветви, в следствие чего теряется декоративность кустарника. Наилучшее для него зимнее укрытие – это хвойный лапник, но можно использовать и другие утепляющие материалы.

Кизильник мелколистный. Кизильник мелколистный еще более чувствителен к морозам, чем кизильник горизонтальный. Его также нужно укрывать лапником, сухими листьями или срезанными стеблями многолетников. Если куст не укрыт, то ветви, расположенные выше уровня снега, как правило, перемерзают.

Магнолии. Практически все листопадные магнолии на северо-востоке Украины зимуют без укрытия. Но есть и исключение. Так, магнolia Зиболдия сильно обмерзает даже в нормальные зимы. В летние месяцы она слабо развивается. Листья на солнце подгорают, а через несколько лет куст погибает. Магнolia Суланжа вполне зимостойка, но требует защищенного от северных и северо-восточных ветров места. В суровые зимы у нее иногда подмерзают цветочные почки. Встречается форма, у которой ежегодно отмерзают однолетние побеги. Отличается она от других форм менее кожистыми листьями. Одно-двухлетние сеянцы магнолии Суланжа нужно укрывать сухими листьями или хвоей, причем слой укрытия должен быть таким, чтобы укрывать верхушечные почки сенцов.

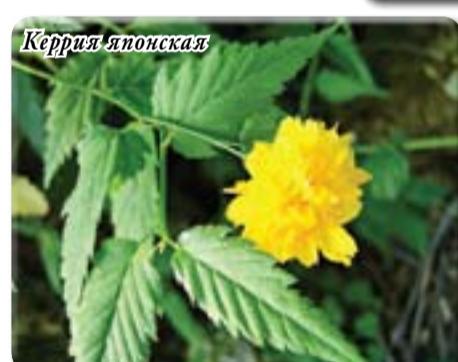

Карлиоптерис, крылоорешник. Этот интересный осенне-цветущий кустарник мало подходит для северо-востока Украины. Из-за позднего цветения (август-октябрь) однолетние побеги не успевают вызреть. Карлиоптерис нуждается в хорошем укрытии на зиму. Наилучший вариант укрытия – поставить на куст фанерный или дощатый ящик со съемной крышкой. Внутри ящика насыпать сухие листья, а сверху и с боков закрыть его полизиленовой пленкой.

Карлиоптерис

Керрия японская. Культивируют основной вид и его махровую форму. Немахровые кусты более хладостойкие, чем махровые. Но и они суровые зимы иногда подмерзают. Махровая керрия нуждается в зимнем укрытии. Поступают следующим образом: ветки куста связывают в пучок, пригибают к земле и закрепляют дугами из толстой проволоки. Затем накрывают полиэтиленовой пленкой и закрепляют ее. Чтобы солнце не нагревало воздух под пленкой, на нее набрасывают сверху срезанные стебли с цветочных культур или что-нибудь другое.

Дейция шершавая, махровая форма. Дейция шершавая менее зимостойка, чем другие виды дейций. Так, у ее махровой формы часто наблюдается частичное подмерзание однолетних побегов. Рекомендуют высаживать этот кустарник в защищенных от холодных ветров местах. Для лучшего вызревания древесины можно применять прищипку верхушечных побегов в августе-начале сентября.

Павловния войлочная. В последнее время павловнию предлагают в каталогах, но для северо-востока Украины она малопригодна. Даже в обычные зимы побеги отмерзают до корневой шейки. Весной от основания саженца развивается быстрорастущий побег, который не вызревает до морозов и снова отмерзает. Можно выращивать как

Павловния войлочная

порослевую культуру. При сильной корневой системе за лето отрастает побег выше одного метра с очень крупными декоративными листьями. Для этого нужно укрывать корневую шейку сухими листьями, лапником либо мульчировать пергнием, торфом.

Пион древовидный. Обычно в нормальные зимы древовидные пионы не нуждаются в укрытии. Маxровые формы и сорта более чувствительны к морозам. Желательно зимой подгребать снег и накрывать кусты какой-либо тканью. У некоторых гибридов верхняя часть побегов не полностью отмерзает. У таких гибридных пионов весной от основания куста отрастают новые побеги, на которых даже развиваются нормальные цветки. Укрывать эти

Ракитник

пионы можно сухими листьями, насыпав их холмиком на куст, лапником или обернуть плотной матерью.

Ракитник. Выращивают несколько видов и их сорта. Большинство этих ракитников могут расти без укрытия только в южных и западных регионах.

На северо-востоке Украины на зиму ветви кустов связывают в пучок, пригибают к земле, чем-либо придавливают и укрывают полиэтиленовой пленкой, поверх которой разбрасывают какие-либо растительные остатки или плотную материю. Это делают для того, чтобы солнце под пленкой не создавало парниковый эффект.

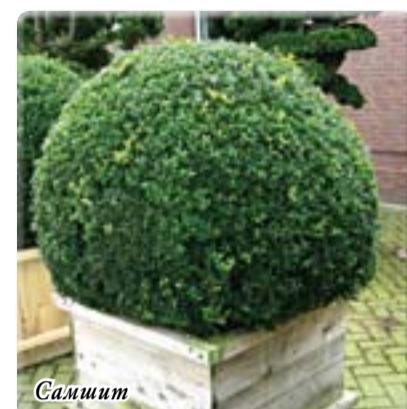
Рододендроны. При подготовке рододендронов к зиме, нужно очень хорошо их полить, а почву вокруг кустов желательно замульчировать хвоей или торфом. Рододендроны зимой страдают не только от морозов, сколько от солнца. В это время листья у вечнозеленых рододендронов, несмотря на то, что они сворачиваются в трубочки, теряют много воды, если на них непосредственно попадут лучи солнца. Поэтому их защищают не только от морозов, сколько от солнечных лучей. Для этого достаточно кусты обвязать какой-либо тканью. Листопадные рододендроны (большинство видов) зимуют без укрытия кроны.

Хебе, геба. Кустарник, предназначенный для южных районов. Некоторые мелколистственные виды могут расти и севернее при условии хорошего укрытия на зиму. Небольшие кустики хебе накрывают какой-либо тарой (ящик, старые ведра и т.д.), а затем сухими листьями, лапником и сверху полиэтиленовой пленкой.

Церцис, или иудино дерево.

Наиболее распространены два вида: церцис канадский и церцис европейский. Церцис канадский вполне

зимостойкий на всей территории Украины, а церцис европейский в условиях северо-востока отмерзает до корневой шейки, поэтому его выращивание в данном регионе не имеет смысла.

Юкка. На северо-востоке Украины можно выращивать юкку нитчатую и юкку сизую. Юкка нитчатая не нуждается в укрытии на зиму, но желательно листья собрать в пучок и связать. Это способствует лучшему сохранению листьев и точки роста в центре листовой розетки. Юкка сизая менее зимостойкая и рекомендуется, кроме связывания листьев в пучок, утеплить растение сухими листьями или лапником.

Хвойные породы

Биота, туя восточная. В отличие от туи западной, биота менее зимостойкая. Зимой в морозные солнечные дни она может значительно обгореть с солнечной стороны. Рекомендуется (особенно молодые растения) притенять от зимнего солнца какой-либо тканью, но не полизиленовой пленкой.

Кипарисовик Лосона. Этот вид и все его формы с сортами в описываемом регионе более чувствительны к морозам, чем кипарисовик горохолистный, который вполне зимостоек. Кипарисовик

Кипарисовик Лосона цветёт

Лосона рекомендуется высаживать в местах, не продуваемых зимой северными и северо-восточными ветрами. С южной стороны, особенно молодые экземпляры, нужно притенять от зимнего солнца. Для этого достаточно растение обвязать какой-либо легкой тканью.

Тисс. Молодые растения тисса ягодного (и особенно его садовые формы) могут зимой обгорать с южной стороны в морозные солнечные дни. Учитывая исключительную теневыносливость кустарника, лучше высаживать его в местах, защищенных от прямых солнечных лучей. Предохраняют тисс от зимних солнечных ожогов заворачиванием растений какой-либо легкой тканью.

Тис ягодный

Шануйте материнський спадок...

Дуже важко було писати цього листа. Шкодую зараз, що не написала про мамині рушники раніше. Як би раділа мати, побачивши знайомі фото в газеті. Чому ми не цінуємо те, що маємо? Намагаюся пояснити ще моїй донці, але чи зрозуміє вона мене, а головне – чи не буде занадто пізно?

Кожного разу, коли залишаюся на самоті, в моїй пам'яті оживають спогади про матір. Дещо хотілося б змінити на краще, але вже занадто

Із сімейного альбому. Один із останніх знімків, де моя мама залишиться назавжди біля мене

пізно, бо 1 травня 2009 року на 84 році пішла з життя наша мама й бабуся Євдокія Павлівна Ященко.

Ви запитаете, що спільнога має «СВ» з розповідю про мою матір. По-перше, вона з молодих років виконувала всю сільськогосподарську роботу від посіву льону чи конопель до отримання сувоїв тканини та вишивання рушників. По-друге, її найбільше подобалося вишивати квіти – прикрасу нашої землі, а по-третє, любила «СВ» за нові каталоги, цікаві фото читачів та корисні поради.

Традиційно кожна дівчина в українському селі вміла прясти, ткасти, вишивати. Найлюбленішим видом оздоблення моєї мами була мережка – строчкова вишивка на тканині. Щоб її виконати, треба спочатку витягти декілька ниток підряд в одному напрямі. З ряду поперечних ниток утвориться доріжка. Ці нитки групують і зв'язують разом по кілька штук. Таким чином утворюватимуться стовпчики, яким надають різної форми.

Природа – квіти, птахи, тварини – улюблена тема для вишивання серветок Софії

Скільки ви, українки,
Із квіток і рослин
Змайстрували в зазимки
Рушників для родин.

На весь світ розіслали
Всі узори землі
Рушники не для слави –
Рушники для душі.

На долю матері випали нелегкі роки голodomору, Великої Вітчизняної війни і вона вважала, що готовуясь до самостійного життя, діти повинні багато чого знати та вміти. Жінці подобалося, коли дівчинка сама полагодить найпростіші предмети одягу, вміє плести чи вишивати. Бабуся терпеливо передавала своє знання плести гачком та вишивати онучці Софії. Зустрічалися на її життєвому шляху як ширі, дружелюбні, так і недоброзичливі люди, але для нас вона була і буде найкращою жінкою в світі.

Від народження дитини і до останньої хвилини власного життя серце матері сповнене турбот і тривог. Молода, в літах, чи зовсім старенька, мати все одно залишається найближчою і найріднішою людиною. Народна приказка говорить, що матері не можна ні купити, ні заслужити, ні обрати. У тяжку хвилину свого життя ми кличемо матір, навіть, якщо вона далеко або зовсім пішла з життя.

Мабуть, мама старіє тому, що дорослішає її дитина. Старість не вблагання, перед нею не зачиниш дверей материні оселі. І смерть неминуча, чекай не чекай, все одно прийде. Залишаються назавжди в пам'яті спогади, фотографії в альбомі та вишивані рушники.

Рушники у мами
Сонечком зігріті
І таких немає
У цілому світі.

Треба пам'ятати, що хвороби приносить не лише важка праця. Сердечні хвилювання, недобре слова та негідна поведінка роблять рані

на материнській душі, хоча вона обов'язково все проплачує.

Найкращі дні для наших матерів – Це дні, коли щасливі їхні діти.
Від нас залежить, скільки таких днів Ми можемо для матері зробити.

Намагайтесь якомога менше задавати болю і страждань своїм батькам:

Не скупіться на ніжні слова,
Бо у світі так мало тепла.
Лиш від рідної хати
Ta від рук мами й тата.

Надсилаю декілька фотознімків із фрагментами вишивок маминих рушників та вишивки хрестиком Софії. На прощання хочеться сказати:

Шануйте, друзі, рушники,
Квітчайте ними свою хату,
То обереги від біди,
Шануйте те, що дала мати...

Наталія Володимирівна Йосіфова
м. Прилуки, Чернігівська обл.

А ці екзотичні квіти у вазонах ніколи не зів'януть для нас

Квіти – це живе мистецтво! А що ви скажете про ці квіти? Як на мене, це – справжнє диво безперервного цвітіння, яке створила моя мати

Моя донька Софія завжди радилася з бабусею стосовно колору ниток для вишивання

• Ваші листи

Вигонка квітів. Перший досвід

Знайшовши трохи вільного часу, я вирішила поділитися своїм досвідом вигонки цибулинних квітів до 8 Березня. Уже два роки я вирощую квіти й мені це дуже подобається.

Тюльпан

Підготовку до вигонки розпочинаю від ранньої весни (перед цвітінням у грядках відкритого ґрунту). Як тільки над листками з'являються бутони, зриваю їх без квітконіжки, що сприяє більшому нагромадженню поживних речовин та ранньому вирівнанню цибулин. Після викопування цибулин із ґрунту (кінець червня – початок липня), підсушую їх на відкритому повітрі та зберігаю при температурі +20°C й вологості повітря 70-80% до самого вересня. Потім на тиждень знижуємо температуру до 17°C, а після цього до садіння на вигонку витримую при 9°C. Для вигонки відбираю цибулини правильної форми, близько 3-3,5 см в діаметрі, масою 25-30 г й висаджую їх на початку жовтня до ящиков або горщиків, заповнених до половини чистим річковим піском або землесумішшю із дернової землі,

торфу і піску (2:1:1) на відстані 1-1,5 см між цибулинами. Наприклад, в ящику розміром 50 x 50 x 10 см розміщую (залежно від сорту) 60-80 цибулин.

Вологість повітря під час вкорінення має становити близько 80%. Для цього 1-2 рази на тиждень зволожую субстрат і стіни приміщення. Тюльпани вкорінюються і проростають через 16-24 тижні. Коли проростки досягають 5-7 см, заношу їх у приміщення з температурою 18...20°C і природним освітленням. Як правило, тюльпани приставляють на вигонку за три тижні до заданого строку цвітіння. Щоб прискорити цвітіння рослини, двічі на день обприскую теплою ($30\text{--}32^{\circ}\text{C}$) водою до розпушення листків. Як тільки тюльпани розцвітуть, температуру знижую до 12°C, що сприяє тривалішому строку цвітіння та підвищує стійкість квітконосів. На тривалість цвітіння дуже впливає і сонячна радіація – у сонячну погоду рослини відцвітають набагато раніше, ніж у похмуру.

Зрізаю тюльпани у фазі забарвленого бутону, що дозволяє транспорту-

вати рослини без пошкоджень. У воді тюльпани розцвітають, збільшуються в розмірі. Якщо потрібно затримати цвітіння, зрізані квіти зберігаю у воді при температурі 20°C в темному приміщенні. Коли зрізаю тюльпани, то на рослини залишаю один добре розвинutий листок для нормальної життєдіяльності цибулини. Ємності з ними ставлю під стелаж або інше приміщення з температурою 18°C. Спочатку поливаю помірно, а з середини березня зовсім не поливаю. У цвітні цибулини виймаю, просушую та зберігаю при температурі 18...20°C до вересня, тобто до висадки у грядки відкритого ґрунту.

Особливо ж мені подобається вирощувати гладіолуси.

Гладіолус

У січні бульбоцибулини гладіолуса (діаметром не менше 5 см) перевношу до приміщення з температурою 25...26°C й вологістю повітря 55-60%. Перед садінням протягом 12-16 годин бульбоцибулини намочую у теплій ($20\text{--}22^{\circ}\text{C}$) воді або у слабо рожевому розчині «марганцю» й висаджую на відстані 8-10 см. Роз-

блю це в період 20 листопада – 1 грудня. Землесуміш має бути поживного: із дернової землі, перегною, торфу й піску (2:2:1:1). Оптимальна температура для вигонки 18...20°C, полив – щедрий. У такому режимі їх тримаю місяць.

Коли листки відростають і сягають у довжину 15-20 см, рослини помірно поливаю, а температуру знижую до 16°C. Ґрунт систематично розпушую обов'язково досвічую протягом 4-6 годин на добу ($300\text{--}500 \text{ Вт}/\text{м}^2$).

Від початку цвітіння через кожні два тижні рослини підживлюю: на відро води додаю 25 г суперфосфату, 15 г калійної солі і 10 г аміачної селітри.

Цвітіння розпочинається у цвітні-травні. Для вигонки використовую старі й нові сорти: *Йо Валенар*, *Сан Сусі*, *Аристократ*, *Полі Дей*, *Імпересів*, *Блу Найт*, *Бонанза*, *Вайн енд Роуз*, *Голд Медал*, *Даун Уотч*, *Джек офф Спейдз* та інші.

Захоплюються також вирощуванням крокусів.

Крокус

Для вигонки я обрала крокус весняний. Викопую бульбоцибулини в

липні та витримую при температурі 20...23°C 10-12 днів. У вересні висаджую у ґрунтосуміш із дерновою, листовою землі, торфу та піску (1:1:1:0,5). Бульбоцибулини висаджую групами по 5-15 штук у горщики чи плошки, засипаючи землесумішшю на 1-2 см вище верхівки цибулинки, поливаю і ставлю у півдя з температурою 5...9°C. Вкорінюються вони близько двох місяців.

Коли пагони досягнуть 3-4 см, рослини заношу до теплиці чи до кімнати з температурою 10...12°C. Через 3-5 днів температуру підвищую до 20...22°C. Поливаю помірно. Від початку цвітіння проходить 7-15 днів – залежно від температури. Половину припиняю, коли закінчується цвітіння. Після відміння надземної частини бульбоцибулини вибираю та зберігаю в сухому прохолодному місці до липня, а потім висаджую на грядки.

Бажаю вам успіхів. А ваша наполегливість неодмінно буде нагороджена чудовим цвітінням квітів!

**Людмила Омелянюк,
м. Красилі, Хмельницька обл.**

• перехрестя долі

**Ей низко
кланяются дети
и... цветы**

Хочу написати об удивительном человеке – женщине, которая всю свою жизнь посвятила детям и цветам. Живет в селе Никишино Шахтерского района Донецкой области Нина Васильевна Шелудькова – мать четверых детей, бабушка семи внуков, прабабушка восьми правнуок! Ее детство прошлое на ужасные военные годы, молодость – на тяжелые послевоенные. Да еще беда следовала за бедой – рано умер муж, стал инвалидом младший сын...

Нина Васильевна стойко перенесла все эти жизненные испытания и сегодня она разделяет свою заботу между детьми, внуками и... цветами. Казалось бы, и годы уже не те, и сил мало-маво, но лишь пригреет ранней весной солнышко, как уже занимается она своими любимыми растениями. А летом дом и двор просто утопают в цветах! Предмет особой гордости хозяйки – вьющаяся алая роза, клематисы, форзиции, гортензии, лилии, ирисы, пионы, хризантемы, георгины... А еще – целое море однолетников. Здесь и цветы ее детства бархатцы, и майоры, и астры, и очень много других прекрасных цветов.

С вашей газетой наша любимая мама и бабушка не расстается уже шесть лет. Хотя и зрение неважное, но перечитывает каждый свежий номер от первой страницы до последней. И немало цветов, украшающих ее дом и участок, она выписала именно через «Сільський вісник». Вот и недавно сделала очередной заказ на семена однолетников. Впрочем, иначе и нельзя – время от времени любопытные односельчане приходят к ней на «оглядини»: полюбоваться цветочными новинками. А увидев, не перестают восхищаться...

Давно прошло лето, наступила зима, и дом Нины Васильевны теперь напоминает оранжерейку – тут и монстера, и гипеаструмы, и сенполии, и гибискуссы, и олеандр, и бегонии... Еще раз вспомнив об этом и многом-многом другом, так и хочется воскликнуть: «Вот она какая, наша бабушка!»

Все мы – дети и внуки – сердечно поздравляем свою дорогую маму и бабульку: в эти дни Нина Васильевна отмечает 80-летний юбилей.

От имени всех родных и близких юбиляра,

**Нина Васильевна Шелудькова
с. Никишино, Донецкая обл.**

• конкурс «Кращий балкон»

Сад... между небом и землей

Живу я в маленьком городке в многоэтажном доме. Дачи либо огорода, где бы можно было выращивать садовые цветы, нет. А как хочется! Выход один – использовать небольшой балкон, превратить его летом в маленький садик. Поэтому в течение уже нескольких лет пытаюсь путем проб и ошибок найти те садовые и комнатные цветы, которые могут расти (и расцветать!) на балконе.

Давно и надолго «прописался» на моем балконе миниатюрный подсолнух. Выращиваю его каждый год рассадой из покупных семян (беру семена таких сортов, чтобы высота взрослого подсолнуха не превышала 40-50 см). У него даже есть свой фирменный горшок, украшенный плетением из ивы.

Уже несколько лет выращиваю флокс Друммонда в балконном ящице. В этом году он особенно порадовал меня. Выращиваю флокс через рассаду. Высеваю семена в начале марта на глубину 1 см и накрываю грунт пищевой пленкой. Всходы не заставляют себя долго ждать – дружно появляются на 10-12 день. Сразу ставлю их на подоконник, поближе к свету. Как только температура на балконе устанавливается выше 15 градусов, выношу малышей на балкон. Пикирую два раза, первый раз в фазе 3-4 листиков. Второй раз пикирую на постоянное место в ящик. После второй пикировки самые высокие кустики прищипываю. Заметила, что флоксы любят нейтральную почву. Зацветают они в начале июня и радуют меня своими цветами до середины, а то и до конца августа. При этом я не забываю регулярно удалять увядшие соцветия.

А какое совершенство и изящество в этих цветах! Их лепестки самой разнообразной окраски – от чисто-белых, нежно-розовых, светло-сиреневых тонов до пылающих алых, красных, бордовых и фиолетовых – с глазком или каймой. И еще по вечерам они источают нежный аромат.

Балкон у меня северо-западный, и для петуний здесь недостаточно солнца. Мне ее прекрасно заменил ахименес, несмотря на то, что является комнатным цветком. Выращиваю я ахименес как ампельное растение.

Зимой цветок находится в состоянии полного покоя. На этот период я ставлю горшок с ризомами растения (это такие шишечки-корневища) в кладовку, где нет отопления. Температура там зимой держится в пределах 10-15 градусов тепла.

В феврале – начале марта начинаю будить ахименес. Выбираю из земли ризомы и сажу их в свежий грунт. Грунт беру с кислинкой, подойдет земля для фиалок, все-таки они родственники. Для рыхести добавляю немного размоченного кокогрунта (натуральное волокно кокосового ореха) или вермикулита. Садить стараюсь достаточно редко, тогда цветы будут крупнее. При загущенной посадке цветы заметно мельчают. Потом ставлю горшок в теплое светлое место. Через несколько дней появляются дружные ростки, чем-то похожие на листья крапивы.

С приходом тепла, как только минует угроза заморозков, ахименес переезжает у меня на балкон. Важно найти там ему место без сквозняков. Заходящее солнце нравится растению, а вот от жаркого полуденного его лучше защищать. Размещая растение, нужно помнить, что цветки всегда направлены в сторону света. Чтобы любоваться цветением я сажу ахименес в подвесной горшок и время от времени менюю положение. Растение само подсказывает мне, что летом оно любит пить. И если вы заметили, что земляной ком пересох, а цветки и листья потеряли тургор – скорее полейте ахименес! Подкормки начинаю с появлением бутонов. И хотя цветки у него недолговечны, но благодаря тому, что новые распускаются снова и снова, яркий цветочный шар красуется целое лето. Важно удалять засохшие цветы, это стимулирует раскрытие новых.

Уже три лета подряд радуют меня своим цветением лилии, которые я выписала через газету «Сільський вісник».

Я специально выбрала низкорослые горшечные сорта. Зимуют лилии у меня также на балконе, а поскольку они относятся к азиатским, то небольшая минусовая температура им не страшна.

Ради эксперимента этим летом посеяла портулак. Результат превзошел мои ожидания. Растение прекрасно цветло. А так как цветок держится всего один день, то каждое утро меня ожидал новый разноцветный букет!

Новоселом этим летом на балконе стал катарантус, семена которого я также выписала через «СВ». Кстати, на страницах газеты я уже поделилась успехами его выращивания. Осенью на растении созрели семена. Так что весной я обязательно их опять посею. Катарантус настолько мне понравился, что непременно станет фаворитом на моем балконе в последующих сезонах!

С приходом осени на моем балконе начинается «бал хризантем», который длится до самого Нового года. Опять-таки, я подобрала низкорослые и шарообразные сорта. Выращиваю их полностью на балконе, не высаживая в открытый грунт. Зимуют они у меня в утепленных пенопластом картонных ящиках. В сильные морозы укрываю одеялами. Весной, как только пригревает солнышко, достаю хризантемы. Они быстро трогаются в рост. При необходимости – черенкую. В течение лета и, особенно, в период закладки бутонов подкармливаю растения, если требуется – переваливаю их в большие горшки. Внимательно слежу, не напали ли вредители, ведь хризантемы – лакомый кусочек для тли. А для профилактики один раз в месяц проливаю грунт раствором Актари.

Я написала только о части растений, которые летом украшают мой балкон. По соседству с ними уютно себя чувствуют лантана, бутонвилея, герани и многие другие комнатные растения. Конечно, хлопот много, но как приятно выйти на балкон и оказаться в маленьком «цветочном царстве»!

**Елена Беспалова, г. Канев,
Черкасская обл.**

Ахименес переехал на балкон**Флокс Друммонда****Портулак – каждый день новый букет!****Осеню – бал хризантем**

• Дитячий кутючик

Гарно, по-святковому у лісі під Новий рік. Всі дерева стоять, укриті снігом, і сніжинки виблицюють на кожній гілочці. Ну а від зеленої красуні-ялинки очей не можна відертвата: така вона велика, красива і прибрана. Вгорі зірочка горить, а сама ялинка аж блищить.

Всі звірята і пташки позбігалися і позлітали, аби разом Новий рік зустрічати, ну а старий – проводжати.

Довкола шум і гам. А сорока-блобока подивилася навколо, полетіла і сказала всім: «стре-ке-ке, стре-ке-ке, в лісі робиться таке!»

Довкола ялинки звірята гуляють і під музику співають, з Новим роком одне одного вітають.

А зайчата-стрибунчики весело стрибають, вогни сяйкою дугами пускають.

А снігур ото дає – на сопілці видає.

А мале борсученя на баяні грає та до танцю всіх звіряток жаво закликає.

Ну а дятел-молонець дзвобом вибиває – баянові помагає.

А горобчики-малята до ялинки підітгають, на ній дзвоники торкають, ну а ті все дзеленчать і дзеленчать:

день-дзен-дзен – свого дня Новорічний день.

Ну а блочку метка гарне платячко вдягла, начепила всі намиста й за Снігуронку була.

На вуха бантики наділа, а танцювала їй один загубила.

Вони з лисичкою той бантик під ялинкою шукали і там цукерок багато назбирали.

А Дідом Морозом був... ведмедик.

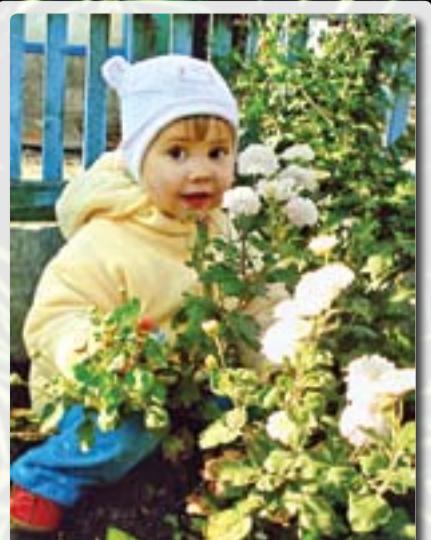
Йому шапку велику одягли, довгу шубу (крім своєї) дали, шарфом білим підперезали, на спину почепили мішок повен іграшок, цицьок,

Новий рік у лісі

**Любов Іванівна Гонта
с. Салєнок, Вінницька обл.**

Малюнок Надії Поливоди

КОНКУРС ФОТОГРАФІЙ

— Онучка Машенка розповідає про щось про красним білим хризантемами, а вони уважно слухають її разовідбі.

Надія Куст, с. Власівка, Харківська обл.

— На світлині — я зі своїми маленькими, але дуже надійними помічницями. Го ю з того, коли вони так полюбляють позувати перед фотокамерою?

Світлана Харевська, м. Жашків, Черкаська обл.

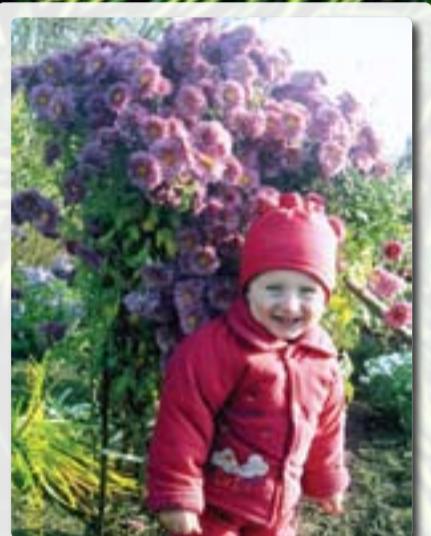

— Іноді здається, що казкові краси квіти біля будинку стали ніби невід'ємною частиною нашої родини. А ще «стіна» із квітів країце захищає нас від життєвих непароздів, ніж кам'яні мури.

Степан
Мойсюк,
м. Чернігів

— У меня расте дома циперус, у него от сухости воздуха иногда подсыхают кончики листьев. У меня есть помощница - маленькая Леночка, которой я доверяю «подстригать» растение, хотя ей всего 3 года. Делает она это очень аккуратно и с большим старанием.

Елена Беспалова, г. Канев, Черкасская обл.

— На кожній світлині з нашого родинного «фотопотрісу» (о якій більше року вони не були зроблені) — мое щастя її надія, донечка Полінка.

Тетяна Горова, с. Павлівка, Сумська обл.

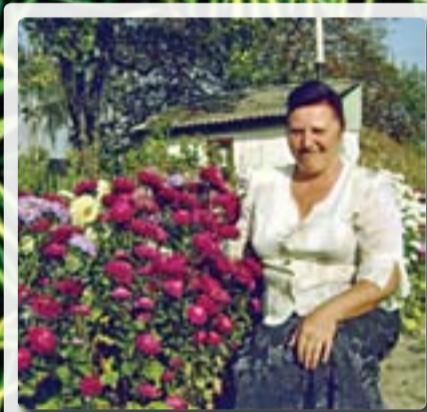

— Мій чоловік — запозичений пасічник. Має понад двадцять власноруч виготовлених ульків, серед яких є абсолютно оригінальні за конструкцією та виглядом. А такий, пряміром, як на світлині, — то справжній витвір мистецтва, здатний будь-кого фразити, здивувати.

Райса Мартинюк,
с. Суїми,
Рівненська обл.

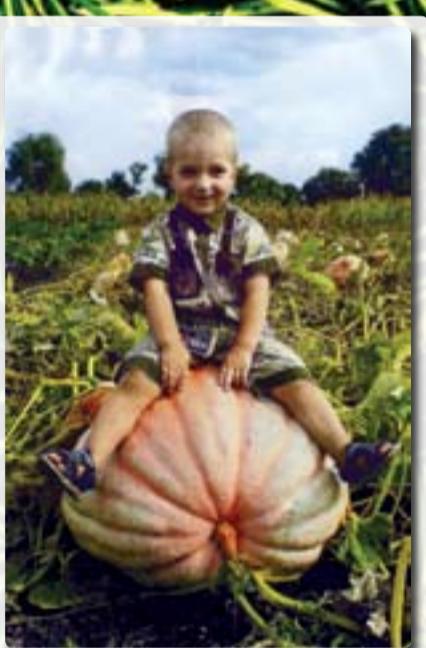
— Як бути, коли дуже хочеться зробити Сніговику, а снігу ще нема? Вихід — зробити його... з гарбузів. Ось таким власноруч зробленим краснем здивувала й порадувала маленка Альонка свою улюблена бабуся Тетяна.

Петро Вірченко,
с. Воєводеське,
Луганська обл.

— Я — одна із таких жінок, котрі не уявляють свого життя без квітів і дітей. Тому відчуваю себе щасливово, коли повертаюся додому, а там на мене чекають троє діток, чудовий квітник, квіти в хаті, на підвіконні...

О.Д.Петручик,
с.мт Казанка,
Миколаївська обл.

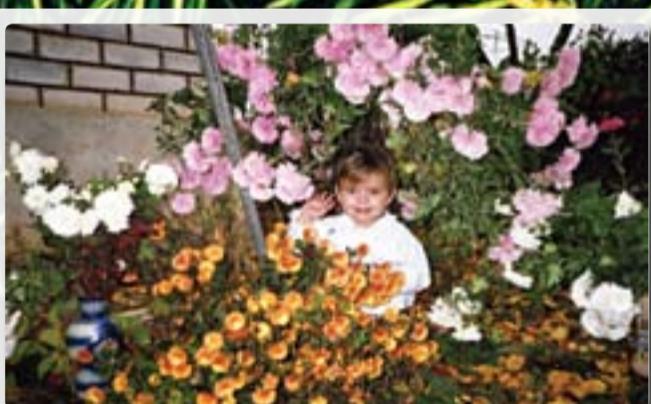

— Передплачую «Сільський вісник» з 2002 року й регулярно замовляю квіти за каталогами в газеті. Над усе люблю айстри — поруч із ними почую себе просто щасливою.

Надія Борисюк,
с. Балірка,
Житомирська обл.

— За вікнами вже лягуту зима, а яскраві гіацинти милюють око й лігають душу досить дітям. На світлині — мої улюблени інучки, обідві (так само, як і я) — Ганнусі.

Ганна Штанько,
с. Осняти, Полтавська обл.

— Ось такою за якихось вісім років виростла в нашій оселі красуня-монстра. Спостерігаючи за нею можна безпомилково передбачити наближення дощу: на листочках яскраво з'являються крапельки води.

Любов Богуславська,
м. Чорновай, Черкаська обл.

— Кінець жовтня, дні стають дедалі коротшими й похмуришими, а в нашому домі буйно квітне гібікус — «китайська троянда». Водночас розпустилися аж дванадцять квіточок! Так рослина віддає мені за сумінній догляд за нею.

Людмила Тесленко, смт Кетічівка, Харківська обл.

— Мій синочок Андрійко поруч із бегонією та пеларгонією, вирощеними з вашого насіння:

Я бегонію люблю: і підлюю, і підживлю.

А це загадка для вас - червоніший хто із нас?

Оксана Чуйко, с. Тисменичі, Івано-Франківська обл.

Шомісячне видання "Сільський вісник"

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 4848 від 05.02.2001р.
Адреса редакції: вул. Кооперативна, 22, м. Харків, 61003
Для листів: 61003, м. Харків, а/с 195 "Сільський вісник"

передплатний індекс: **23148**

Вартість річної передплати - 35 грн. 76 коп.

Головний редактор:
Володимир Столяренко
Літ. редактор: Юрій Величко
Худ. редактор: Вікторія Євтушенко
Наук. співроб.: Ірина Соколова
Журналіст: Тетяна Саніна
Тех. підтримка: Артем Лашин

Передрук чи будь-яке інше запозичення матеріалів та ілюстрацій газети «Сільський вісник» можлив лише з письмовою згодою редакції.
Редакція залишає за собою право редагувати і скрущувати текст.

Думки авторів і редакції не завжди збігаються.

З питань розміщення публікацій та розповсюдження газети звертайтеся до редакції за тел.: (057)-731-20-31 Е-mail: cibpost@ciib.net.ua

З питань стосовно ваших замовлень звертайтеся за тел.: (057)731-32-14, (057)731-18-63, (096)39-78-814, (050)228-66-48

Засновник - ПП "АгроФірма

«Сортцветовоц»

Друкарня «Юнівест Прінт»
Київська обл., м. Fastiv,
вул. Поліграфічна, 10

Наклад 176 121 примірників.